

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

ΕΕ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Χρήστος Αθανασόπουλος

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

ΕΕ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Χρήστος Αθανασόπουλος, Α.Μ.: περ21001

Επιβλέπων: Δεδούλη Αικατερίνη Επίκουρη καθηγήτρια Τμήμα Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2023

University of West Attica

School of Administration, Economic and Social Sciences
Department of Accounting & Finance

M.Sc. in Public Economics and Politics

EU AND TAXATION

Christos Athanasopoulos, R.N.: pep21001

Supervisor: Dedouli Aikaterini Assistant Professor Department of Accounting and
Finance University of West Attica

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the
University of West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree
of M.Sc. in Public Economics and Policy.

Piraeues, Greece, 2023

ΕΕ και Φορολογία

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 08/03/2023

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Αικατερίνη Δεδούλη	Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2	Θεόδωρος Παπαηλίας	Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
3	Νικόλαος Στρόμπλος	Διευθυντής ΕΛΣΤΑΤ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
με αριθμό μητρώου Ρ.Ε.Π.Δ(Ε.Ο) φοιτητής/τρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Σχολής Διοικητικής, Οικονομικής & Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδικτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι..... και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο/Η Δηλών/ούσα

Αθανασόπουλος

* Όνομα Επώνυμο/Ιδιοτητα

Ψηφιακή Υπογραφή

* Ψηφιακή υπογραφή του επιβλέποντος ανέχει ζητηθείαπαγόρευση πρόσβασης στηνεργασία για κάποιο χρονικό διάστημα.

Περίληψη

Τα φορολογικά ζητήματα είναι ιδιαίτερα σημαντικά στην ΕΕ και έχουν προκαλέσει τεράστιο αριθμό αναλύσεων, εκθέσεων και συζητήσεων. Υπάρχουν τρία στοιχεία όπου θεωρούνται κρίσιμα γύρω από την φορολογία της ΕΕ. Το πρώτο στοιχείο αφορά τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητη μια πιο ελαφριά και ουδέτερη φορολογία, ενώ άλλοι επιθυμούν να διατηρήσουν, ακόμη και να ενισχύσουν την αναδιανομή και τα κίνητρα για επιπλέον φορολόγηση. Φαίνεται να υπάρχει κάποια συναίνεση σχετικά με την ανάγκη να αυξηθεί σταδιακά η περιβαλλοντική φορολογία και να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας. Το δεύτερο στοιχείο αφορά τη φορολογική εναρμόνιση και τον φορολογικό συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ. Ορισμένοι επιθυμούν να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή που οδηγεί τα κράτη μέλη να στερηθούν φορολογικά έσοδα, ενώ από την άλλη πλευρά άλλοι θέλουν να διατηρηθεί ο φυσιολογικός ανταγωνισμός για να υποχρεωθούν οι χώρες να μειώσουν τα επίπεδα των δημόσιων δαπανών τους. Πολλοί είναι υπέρ της θέσπισης ενός φορολογικού καθεστώτος στην ΕΕ, όπου συνήθως συνοδεύεται με την αύξηση του προϋπολογισμού της ΕΕ, είτε για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής ή για να ευνοηθεί η περιβαλλοντική μετάβαση ή η μείωση του μεγέθους της χρηματοδότησης. Τέλος, ένα τρίτο στοιχείο αφορά τον ρόλο που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις στην απορρόφηση των τρεχουσών ανισορροπιών στην Ευρωζώνη. Ορισμένοι υποστηρίζουν την αντικατάσταση των δημοσιονομικών υποτιμήσεων από τις νομισματικές υποτιμήσεις, οι οποίες δεν μπορούν πλέον να εφαρμοστούν σε μια νομισματική ένωση, αλλά οι δημοσιονομικές υποτιμήσεις θα πρέπει να συντονίζονται σε επίπεδο Ευρωζώνης. Το θέμα της συγκεκριμένης εργασίας έχει να κάνει με τα φορολογικά καθεστώτα που ισχύουν εντός ΕΕ και θα παρατεθούν όλες οι πληροφορίες και τα στοιχεία πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Σημαντικοί όροι: φορολογία, ΕΕ, προϋπολογισμός, δημόσιες δαπάνες, επιβάρυνση.

EU and Taxation

Abstract

Tax issues are particularly important in the EU and have generated a huge amount of analysis, reports and debates. There are three elements where they are considered critical around EU taxation. The first element concerns the tax reforms required at national level. Some argue that lighter and more neutral taxation is necessary, while others wish to maintain and even enhance redistribution and incentives for additional taxation. There seems to be some consensus on the need to gradually increase environmental taxation and reduce the tax burden on labour. The second element concerns tax harmonization and tax coordination at EU level. Some want to fight tax evasion which leads to member states being deprived of tax revenue, while on the other hand others want to maintain normal competition to force countries to reduce their levels of public spending. Many are in favor of introducing a tax regime in the EU, where it is usually accompanied by an increase in the EU budget, either to fight tax evasion or to favor the environmental transition or to reduce the size of the funding. Finally, a third element concerns the role that fiscal reforms could play in absorbing current imbalances in the Eurozone. Some argue for the replacement of fiscal devaluations by monetary devaluations, which can no longer be applied in a monetary union, but fiscal devaluations should be tuned into Eurozone level. The topic of this work has to do with the tax regimes that apply within the EU and all the information and data on this subject will be presented.

Keywords: taxation, EU, budget, public expenditure, burden.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	vii
Abstract.....	xiii
Περιεχόμενα	xv
Κατάλογος πινάκων.....	xvii
Κατάλογος εικόνων	xix
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	3
Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	3
1.1 Οι επίπεδες και μακροπρόθεσμες τάσεις.....	3
1.2 Η πρόβλεψη φορολογικών εσόδων	5
1.3 Η διάρθρωση εσόδων ανά επίπεδο κυβέρνησης	6
1.4 Η διάρθρωση εσόδων ανά είδος φόρου.....	8
1.5 Η κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης ανά είδος φορολογικής βάσης.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	12
ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	12
2.1 Η φορολογία κατανάλωσης.....	12
2.2 Η φορολογία στο τομέα της εργασίας.....	15
2.3 Η φορολογία κεφαλαίων	20
2.4 Η περιβαλλοντική φορολογία.....	25
2.5 Οι φόροι ακίνητης περιουσίας.....	29
2.6 Οι πληρωτέες πιστώσεις φόρου.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	33

Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΤΗΝ ΕΕ-27, ΤΗΝ ΕΕ-28 ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 19.....	33
3.1 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ελλάδα.....	33
3.2 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-27.....	40
3.3 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-28.....	47
3.4 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ευρωζώνη των 19 (ΕΑ-19).....	54
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	63

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	34
Πίνακας 2 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	35
Πίνακας 3 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	36
Πίνακας 4 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	37
Πίνακας 5 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	37
Πίνακας 6 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019	38
Πίνακας 7 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	41
Πίνακας 8 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	42
Πίνακας 9 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	43
Πίνακας 10 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	44
Πίνακας 11 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	44
Πίνακας 12 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019	45
Πίνακας 13 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019	48
Πίνακας 14 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019	49
Πίνακας 15 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019	50

Πίνακας 16 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019	51
Πίνακας 17 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019	51
Πίνακας 18 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019.....	52
Πίνακας 19 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019	55
Πίνακας 20 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019.....	56
Πίνακας 21 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019.....	57
Πίνακας 22 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019.....	58
Πίνακας 23 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019.....	58
Πίνακας 24 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019	59

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) στην ΕΕ και σε επιλεγμένες χώρες κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ).....	3
Εικόνα 2 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) στην ΕΕ 27, στην ΕΕ-28 και στην Ευρωζώνη κατά το διάστημα 2007–2019 ποσοστό του ΑΕΠ)	4
Εικόνα 3 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) κατά το 2019 και η ετήσια μεταβολή (ποσοστό του ΑΕΠ [στην αριστερή πλευρά] και η μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ [στη δεξιά πλευρά]).....	5
Εικόνα 4 : Η διάρθρωση των εσόδων ανά επίπεδο κυβέρνησης κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων).....	7
Εικόνα 5 : Η διάρθρωση των φορολογικών εσόδων αναφορικά με τους βασικούς τύπους φόρων κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων)	9
Εικόνα 6 : Τα φορολογικά έσοδα στην ΕΕ-27 ανάλογα με τον τύπο της φορολογικής βάσης κατά το διάστημα 2007–2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων).....	10
Εικόνα 7 : Η κατανομή των φορολογικών εσόδων ανάλογα με το είδος της φορολογικής βάσης κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων).....	11
Εικόνα 8 : Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής στην κατανάλωση κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό).....	12
Εικόνα 9 : Η αποσύνθεση του σιωπηρού φορολογικού συντελεστή στην κατανάλωση κατά το 2019 (σε ποσοστό)	14
Εικόνα 10 : Η ανάπτυξη του μέσου κανονικού συντελεστή ΦΠΑ στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2000–2021 (σε ποσοστό).....	15
Εικόνα 11 : Η ανάπτυξη του ανώτατου συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων κατά το διάστημα 2000–2021 (σε ποσοστό), απλοί μέσοι όροι. 16	
Εικόνα 12 : Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής στο τομέα της εργασίας κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό).....	17
Εικόνα 13 : Η σύνθεση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στο τομέα της εργασίας το 2019 (σε ποσοστό).....	18

Εικόνα 14 : Οι αλλαγές στη σύνθεση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στο τομέα της εργασίας κατά το διάστημα 2009-2019 (διαφορές σε ποσοστιαίες μονάδες)	19
Εικόνα 15 : Οι φορολογικές επιβαρύνσεις για έναν άγαμο εργαζόμενο με 50% και 67% των μέσων ακαθάριστων αποδοχών, χωρίς παιδιά κατά το έτος 2020 (ποσοστό του συνολικού κόστους εργασίας).....	20
Εικόνα 16 : Ο συνολικός τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής κεφαλαίου κατά το 2019 (σε ποσοστό).....	21
Εικόνα 17 : Οι διαφορές στους τεκμαρτούς φορολογικούς συντελεστές στο εταιρικό εισόδημα (παραδοσιακή έναντι χωρίς μερίσματα έκδοση) κατά το 2019 (σε ποσοστό)	23
Εικόνα 18 : Ο κορυφαίος φορολογικός συντελεστής εταιρικού εισοδήματος και ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007–2021 (σε ποσοστό).....	24
Εικόνα 19 : Τα έσοδα από φόρους εισοδήματος των επιχειρήσεων κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό του ΑΕΠ).....	25
Εικόνα 20 : Τα περιβαλλοντικά φορολογικά έσοδα στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007–2019 (ποσοστό του ΑΕΠ).....	26
Εικόνα 21 : Η διάρθρωση των περιβαλλοντικών φόρων κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ).....	27
Εικόνα 22 : Η αλλαγή στη διάρθρωση των εσόδων των περιβαλλοντικών φόρων κατά το διάστημα 2009–2019 (διαφορά στις ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)	28
Εικόνα 23 : Τα έσοδα από τους φόρους ενέργειας ανά κράτος μέλος κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ).....	29
Εικόνα 24 : Η σύνθεση των φόρων ακίνητης περιουσίας ανά κράτος μέλος κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ).....	30
Εικόνα 25 : Το μέγεθος των πληρωτέων πιστώσεων φόρου κατά το 2019	31
Εικόνα 26 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην Ελλάδα, στην ΕΕ-27 και στην ΕΕ-28 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα]).....	39
Εικόνα 27 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην ΕΕ-27, στην ΕΕ-28 και στην Ευρωζώνη-19 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα]).....	46
Εικόνα 28 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην ΕΕ-28, στην ΕΕ-27 και στην Ευρωζώνη-19 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα]).....	53

Εικόνα 29 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην Ευρωζώνη-19, στην ΕΕ-27 και στην ΕΕ-28 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα])..... 60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι φορολογικοί συντελεστές στην Ευρώπη και την ΕΕ αποτελούνται σε μεγάλο βαθμό από άμεση και έμμεση φορολογία. Κάθε έθνος ορίζει ανεξάρτητα τα διάφορα στοιχεία της άμεσης φορολογίας, όπως το φορολογητέο εισόδημα, τους μέσους φορολογικούς συντελεστές και το ελάχιστο φορολογικό όριο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κάθε χώρα να έχει αυτονομία στην ανάπτυξη των δικών της εθνικών φορολογικών πλαισίων και συντελεστών. Ωστόσο, υπάρχει κοινό πρότυπο και κατανόηση μεταξύ των εθνών που έχουν αμοιβαίο στόχο την πρόληψη της διπλής φορολογίας και της φοροδιαφυγής. Στην περίπτωση της έμμεσης φορολογίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβλέπει τις φορολογικές πολιτικές που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις και το εμπόριο. Ο πρωταρχικός στόχος αυτού του εξορθολογισμένου οικονομικού συστήματος είναι η ελεύθερη ροή των πόρων. Ένας άλλος στόχος αυτών των πολιτικών είναι να διασφαλίσουν τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ. Τέλος, η εποπτεία της Επιτροπής διασφαλίζει επίσης ότι οι επιχειρήσεις, οι εργαζόμενοι και άλλοι πολίτες στην ΕΕ δεν υπόκεινται σε φορολογικές ασυνέπειες.

Οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων καθορίζονται ξεχωριστά από κάθε κράτος και, στη συνέχεια, τα έσοδα αυτά καταμερίζονται στις δημόσιες δαπάνες από την κάθε κυβέρνηση τους. Η πλειονότητα των χωρών της ΕΕ έχουν προοδευτική φορολογική δομή, πράγμα που σημαίνει ότι ο συντελεστής φόρου εισοδήματος αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με τα εισοδήματα που παράγονται. Παρά το γεγονός ότι η ΕΕ είναι μια εν πολλοίς καλά ανεπτυγμένη ένωση που αποτελείται από πολλά έθνη, υπάρχουν μερικά συγκεκριμένα κράτη-μέλη που έχουν καλύτερη ανάπτυξη και βιοτικό επίπεδο. Η έρευνα δείχνει ότι τα πιο ανεπτυγμένα έθνη έχουν υψηλότερα φορολογικά επίπεδα, ενώ τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη-μέλη ευθύνονται για τους μειωμένους φορολογικούς συντελεστές στην Ευρώπη.

Οι ευρωπαϊκές, όπως και πολλές άλλες χώρες, παράγουν ένα μεγάλο ποσό του οικονομικού τους εισοδήματος μέσω του εταιρικού φόρου εισοδήματος. Οι συντελεστές εταιρικού φόρου εισοδήματος καθορίζονται από τη χώρα στην οποία εδρεύει η εταιρεία τους. Τα κράτη της ΕΕ και ο ΟΟΣΑ, συνεργάζονται προκειμένου να συστηματοποιήσουν τους φορολογικούς συντελεστές εταιρικού εισοδήματος και τις

οικονομικές πολιτικές. Λόγω των μεγάλων διαφορών στον τρόπο με τον οποίο επιβάλλονται οι φόροι εισοδήματος των επιχειρήσεων από τα κράτη-μέλη της ΕΕ, ο ΟΟΣΑ συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλίσει ότι ορισμένα κράτη δεν παρέχουν ευνοϊκά φορολογικά οφέλη σε ορισμένες εταιρείες. Ωστόσο, χώρες όπως η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο συνεχίζουν να έχουν μειωμένους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος εταιρειών και χρησιμοποιούνται ως φορολογικοί παράδεισοι από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες.

Τέλος, το θέμα του φόρου περιουσίας είναι ένα αμφιλεγόμενο θέμα και τα περισσότερα ευρωπαϊκά έθνη το έχουν καταργήσει εντελώς. Στην Ευρώπη, υπάρχει φόρος καθαρής περιουσίας και φόρος περιουσίας σε επιλεγμένα περιουσιακά στοιχεία. Ο φόρος καθαρής περιουσίας βασίζεται σε όλα τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία που κατέχει ένα άτομο στο τέλος κάθε έτους και όχι στα εισοδήματα ή τα έσοδα που αποκτήθηκαν από το ίδιο το άτομο. Η Ισπανία εξακολουθεί να έχει φόρο καθαρής περιουσίας, ενώ η Γαλλία και η Ιταλία έχουν ένα συγκριτικά μειωμένο σύστημα φορολογίας περιουσίας σε επιλεγμένες ή περιορισμένες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.1 Οι επίπεδες και μακροπρόθεσμες τάσεις

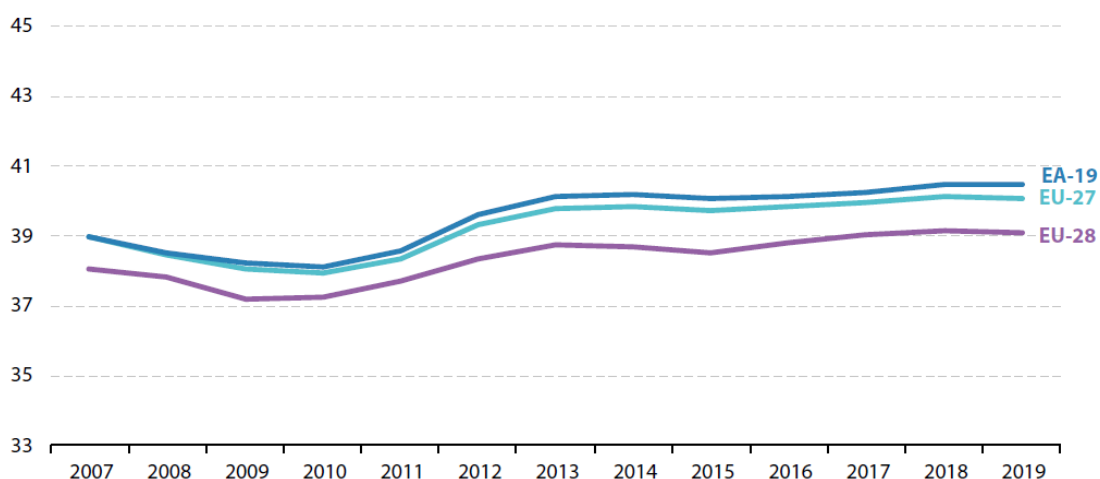
Το 2019, τα φορολογικά έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέμειναν υψηλά σε σύγκριση με άλλες προηγμένες οικονομίες. Το 2019, οι υποχρεωτικές πραγματικές κοινωνικές εισφορές και οι φόροι αποτελούσαν το 40,1% στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) στα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΕΕ-27). Η φορολογική επιβάρυνση ήταν υψηλή σε σύγκριση με άλλες προηγμένες οικονομίες (εικόνα 1), όπου βρίσκονταν 6,3 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (33,8%) και πάνω από 15 ποσοστιαίες μονάδες από τις Ηνωμένες Πολιτείες, το 2019 (Brokelind, 2020; European Union, 2021, σελ. 16).

Εικόνα 1 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) στην ΕΕ και σε επιλεγμένες χώρες κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 16)

Το 2019 τα φορολογικά έσοδα στην ΕΕ-27 δεν άλλαξαν σε μεγάλο βαθμό. Τα φορολογικά έσοδα σαν ποσοστό του ΑΕΠ ήταν παρόμοια με το προηγούμενο έτος (εικόνα 2). Ο δείκτης των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη ήταν επίσης σταθερός, δηλαδή στο 40,5 %. Μελετώντας την 10ετή εξέλιξη των φορολογικών εσόδων, δηλαδή από το 2009, διαπιστώνεται ότι υπήρχε αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες στην ΕΕ-27, κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες στις χώρες του ΟΟΣΑ και κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες στην Ευρωζώνη (European Union, 2020, σελ. 16-17). Τα φορολογικά έσοδα το 2019 ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανέκαμψαν αρκετά, και ήταν πιο υψηλά συγκριτικά με το 2007 (Yurdadog et al., 2022, σελ. 493-494).

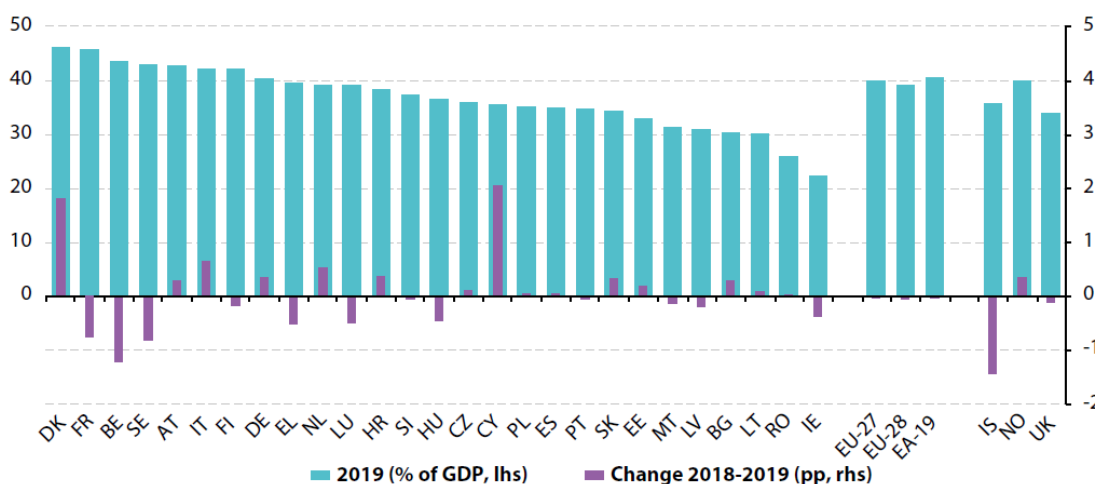

Εικόνα 2 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) στην ΕΕ 27, στην ΕΕ-28 και στην Ευρωζώνη κατά το διάστημα 2007–2019 ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 16)

Οι συνολικές αλλαγές στην ΕΕ και στην Ευρωζώνη κρύβουν διαφορές μεταξύ των χωρών. Δεκαεννέα από το 27 κράτη μέλη είχαν σημαντικές αλλαγές (δηλαδή πάνω από 0,1 ποσοστιαίων μονάδων) στα φορολογικά έσοδά τους, συγκριτικά με το ΑΕΠ. Μεγαλύτερα έσοδα διαπιστώθηκαν στη Δανία και την Κύπρο, ενώ μεγαλύτερες μειώσεις βρέθηκαν στη Σουηδία, το Βέλγιο και τη Γαλλία. Σε 20 κράτη μέλη καταγράφηκαν υψηλότερα φορολογικά έσοδα το 2019 συγκριτικά με το 2009. Μέσα στα κράτη μέλη είναι και η Ελλάδα, η οποία μάλιστα είχε την υψηλότερη αύξηση.

Αντίθετα, η Ιρλανδία σημείωσε τη μεγαλύτερη πτώση (6 ποσοστιαίες μονάδες). Στην ΕΕ, η φορολογική επιβάρυνση είναι διαφορετική μεταξύ των κρατών μελών (εικόνα 3). Το Βέλγιο, η Δανία και η Γαλλία έχουν υψηλά έσοδα συγκριτικά με το ΑΕΠ, εν αντιθέσει με τη Ρουμανία και την Ιρλανδία (European Union, 2020, σελ. 17-18).

Εικόνα 3 : Τα φορολογικά έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών πραγματικών κοινωνικών εισφορών) κατά το 2019 και η ετήσια μεταβολή (ποσοστό του ΑΕΠ [στην αριστερή πλευρά] και η μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ [στη δεξιά πλευρά])

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 17)

1.2 Η πρόβλεψη φορολογικών εσόδων

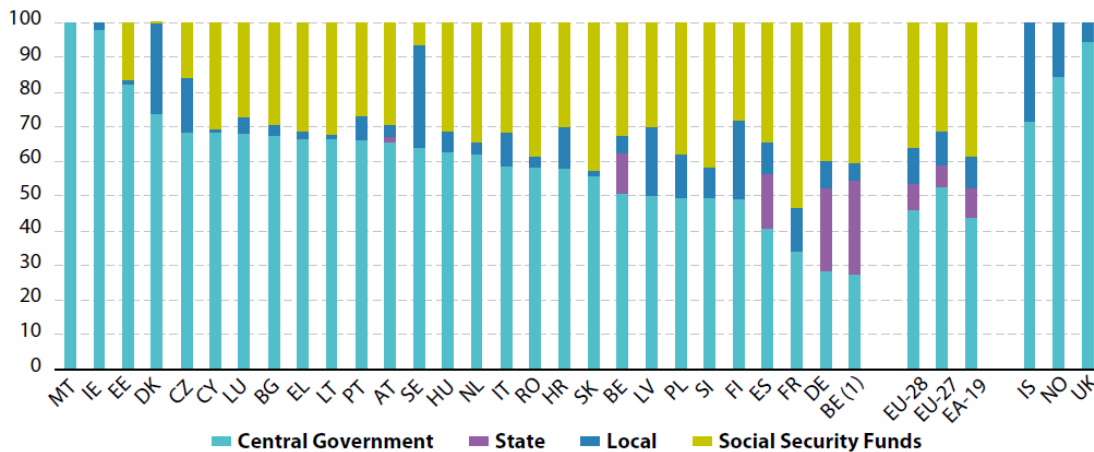
Τα φορολογικά έσοδα ήταν αναμενόμενο να μειωθούν σε σημαντικό βαθμό το 2021. Τα σημάδια του αντίκτυπου της πανδημίας του COVID-19 στις οικονομίες, έχουν ήδη αρχίσει να εμφανίζονται και είναι πιθανό να επηρεάσει σημαντικά πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο σε βάθος χρόνου. Μάλιστα, τα φορολογικά έσοδα κατά τα έτη 2020-2022 μειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό σε ορισμένες χώρες, δηλαδή περισσότερο από 3 ποσοστιαίες μονάδες ΑΕΠ (Dziemianowicz & Budlewska, 2022, σελ. 93-94). Οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρείχαν ορισμένες ενδείξεις για το μέγεθος της πτωτικής κατάστασης. Σύμφωνα με αυτήν την πρόβλεψη, το 2020, τα φορολογικά έσοδα της ΕΕ-27 μειώθηκαν κατά περίπου 4% σε ονομαστικούς όρους. Τα φορολογικά έσοδα όμως μετρούμενα ως ποσοστό του ΑΕΠ

αυξήθηκαν λόγω της μεγαλύτερης πτώσης του ΑΕΠ. Έτσι, ο δείκτης των φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2020 δηλαδή έως έφτασε στο 40,4%, ενώ μειώθηκε σημαντικά το 2021, και συγκεκριμένα 0,9 ποσοστιαίες μονάδες, όπου έφτασε στο 39,5%. Έως το 2022, αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες και να φτάσει στο 39,2% (European Union, 2021, σελ. 17).

Αξίζει να επισημανθεί, ότι αυτές οι εκτιμήσεις δεν είναι ακριβείς, αλλά κατά προσέγγιση, εξαιτίας της εξέλιξης του COVID-19. Αρκετοί παράγοντες, όπως η εμβολιαστική κάλυψη και τα μέτρα στήριξης, άλλαξαν σημαντικά τα φορολογικά έσοδα και την οικονομία γενικότερα, και αυτό θα συνεχίσει και τα επόμενα έτη (OECD, 2022).

1.3 Η διάρθρωση εσόδων ανά επίπεδο κυβέρνησης

Το μεγαλύτερο μερίδιο εσόδων στην ΕΕ, το οποίο διεκδικεί η εκάστοτε κεντρική κυβέρνηση, είναι σταθερό. Αναλυτικότερα, το 2019 το μερίδιο των συνολικών φορολογικών εσόδων στην ΕΕ-27 που διεκδικούσε η κυβέρνηση ήταν 45,9%, το οποίο ήταν ίδιο με το 2009 και ελάχιστα μικρότερο από το 2018 (εικόνα 4). Επίσης, στα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης το μερίδιο ήταν 35,8%, και το 17,7% προερχόταν από περιφερειακές ή τοπικές κυβερνήσεις (European Union, 2019, σελ. 19). Λιγότερο από το 0,5% των εσόδων προορίζονταν για τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Αυτά τα έσοδα αποτελούνται από έσοδα με το εμπόριο από τρίτες χώρες και από την κοινή αγροτική πολιτική (ΚΑΠ) (European Union, 2021, σελ. 20).

Εικόνα 4 : Η διάρθρωση των εσόδων ανά επίπεδο κυβέρνησης κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 20)

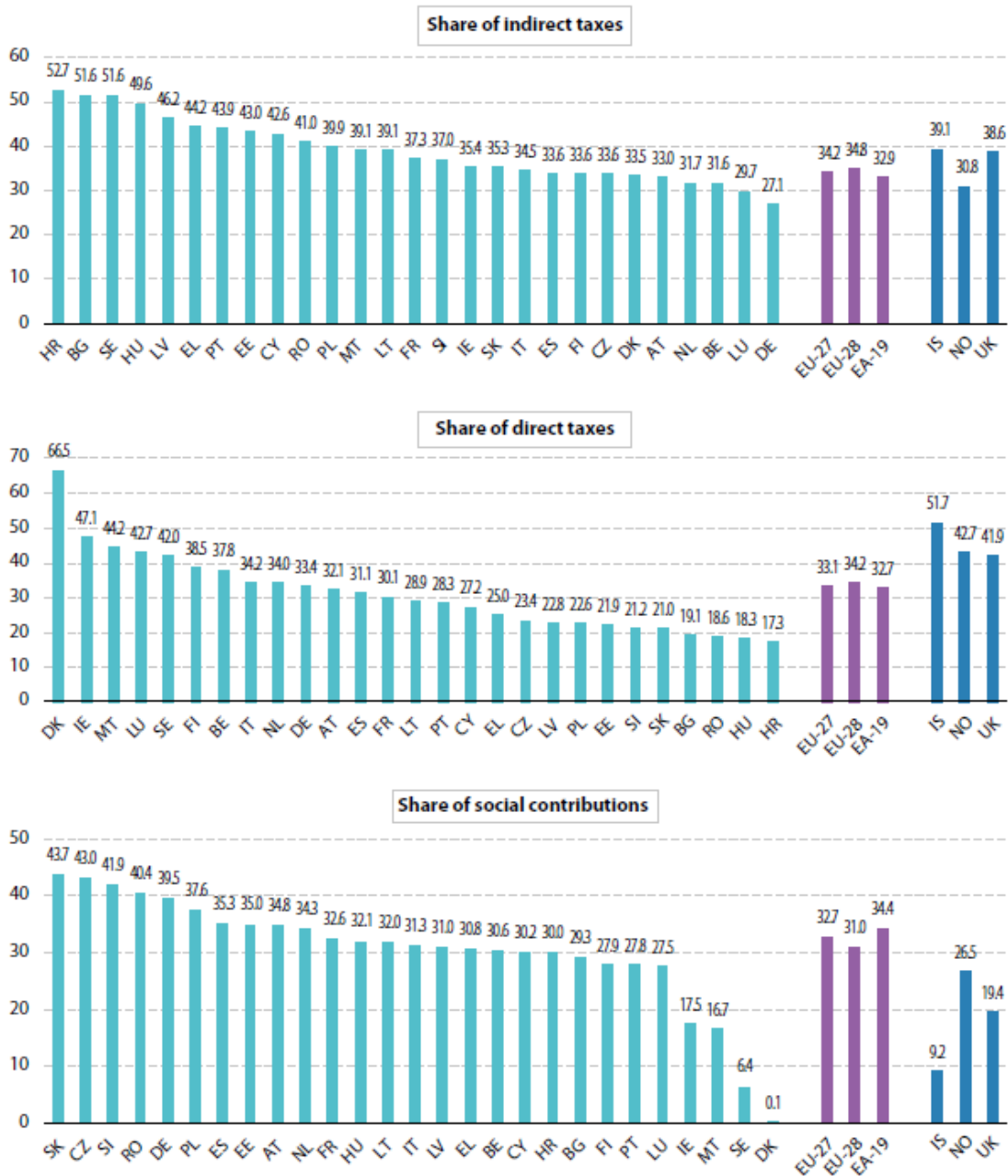
Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στη φορολογική δομή ανά επίπεδο διακυβέρνησης από το ένα κράτος-μέλος στο άλλο. Παραδείγματος χάριν, κάποια κράτη-μέλη (π.χ. Ισπανία, Βέλγιο, Αυστρία, Γερμανία) δίνουν στις περιφέρειες δημοσιονομική αυτονομία ή είναι περιφερειακά. Στη Μάλτα και την Ιρλανδία, το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης σχετίζεται με την κεντρική κυβέρνηση. Από την άλλη, η Δανία για το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνικής ασφάλισης, το χρηματοδοτεί μέσω της φορολογίας. Αυτό οδηγεί τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης σε ενδοκυβερνητικές μεταφορές (Eurostat, 2022).

Τα υποκεντρικά έσοδα είναι τα έσοδα τα οποία είναι τοπικά και περιλαμβάνουν επιπλέον, αν υπάρχουν, περιφερειακά και κρατικά έσοδα. Το μερίδιο τους κυμαίνεται από 1% (π.χ. στη Μάλτα) μέχρι το 1/3 των συνολικών εσόδων (π.χ. στη Γερμανία) (Eurostat, 2022). Τα φορολογικά έσοδα της γενικής κυβέρνησης δεν είναι αξιόπιστος δείκτης για τη δημοσιονομική αυτονομία, γιατί οι υποτομείς στην γενική κυβέρνηση ίσως έχουν δικαίωμα λήψης τρεχουσών μεταβιβάσεων εντός της κυβέρνησης ή άλλα έσοδα (Surugiu et al., 2021, σελ. 24).

1.4 Η διάρθρωση εσόδων ανά είδος φόρου

Οι φόροι ταξινομούνται σε έμμεσους και άμεσους. Ο άμεσος φόρος επιβάλλεται σε εισοδήματα και περιουσία που είναι διαρκή και έχουν να κάνουν με κάποιο (νομικό ή φυσικό) πρόσωπο μέσω της άμεσης ειδοποίησης καταβολής (π.χ. φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων ή φόρος περιουσίας). Ένας έμμεσος φόρος (π.χ. φόρος προστιθέμενης αξίας, εισαγωγικοί δασμοί ή ειδικοί φόροι κατανάλωσης) είναι ένας φόρος που επιβάλλεται σε υλικό ή νομικό γεγονός τυχαίας ή προσωρινής φύσης και σε ένα (νομικό ή φυσικό) πρόσωπο, το οποίο μπορεί συχνά να είναι ενδιάμεσος και όχι ο υπεύθυνος αυτής της κατάστασης (εξ ου και ο έμμεσος χαρακτήρας του φόρου). Οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι καταβάλλουν κοινωνικές εισφορές σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που έχει συσταθεί για να καλύψει τις συντάξεις, την υγειονομική περίθαλψη και άλλες παροχές πρόνοιας (European Union, 2019, σελ. 21).

Τα 10 τελευταία χρόνια, υπάρχει αύξηση του μεριδίου των άμεσων φόρων, συγκριτικά με τις κοινωνικές εισφορές και τους έμμεσους φόρους. Τα έσοδα από άμεσους φόρους, έμμεσους φόρους και κοινωνικές εισφορές αντιπροσώπευαν περίπου το καθένα το 1/3 των συνολικών εσόδων της ΕΕ-27 το 2019. Συγκριτικά με το 2009, παρατηρείται αύξηση 1,3 ποσοστιαίων μονάδων του σχετικού μεριδίου των άμεσων φόρων. Από την άλλη, παρατηρείται μείωση 1,8 ποσοστιαίων μονάδων του σχετικού μεριδίου των κοινωνικών εισφορών. Η φορολογία ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Το μεγαλύτερο μερίδιο στους άμεσους φόρους κατέχει η Δανία (66,5%), και ακολουθεί η Μάλτα και Ιρλανδία (εικόνα 5). Γενικότερα, το μερίδιο των κοινωνικών εισφορών στα φορολογικά έσοδα είναι χαμηλό στις χώρες αυτές. Η πλειοψηφία των δαπανών πρόνοιας στη Δανία, χρηματοδοτούνται μέσω της φορολογίας. Έτσι εξηγείται και το σημαντικό χαμηλό μερίδιο των κοινωνικών εισφορών, αλλά και το αρκετά υψηλό μερίδιο που κατέχει η άμεση φορολογία επί των συνολικών φορολογικών εσόδων. Εν αντιθέσει, η Σλοβακία και η Τσεχία έχουν υψηλό μερίδιο κοινωνικών εισφορών, το οποίο χρηματοδοτείται από τα χαμηλά έσοδα από τους άμεσους φόρους και από το σύστημα πρόνοιας (European Union, 2021, σελ. 21-22).

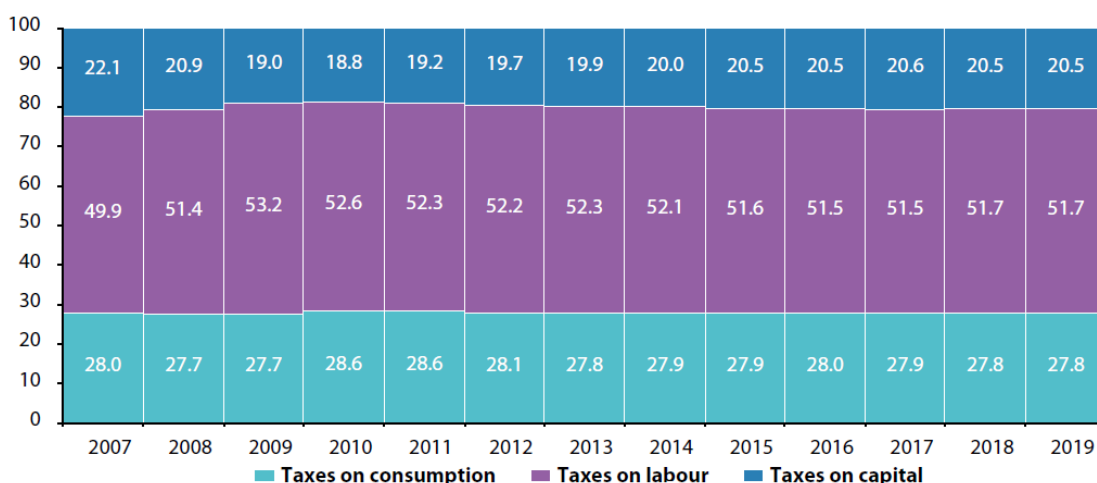

Εικόνα 5 : Η διάρθρωση των φορολογικών εσόδων αναφορικά με τους βασικούς τύπους φόρων κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 22)

1.5 Η κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης ανά είδος φορολογικής βάσης

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα σχετικά μερίδια εσόδων από φόρους εργασίας, κατανάλωσης και κεφαλαίου παρέμειναν σταθερά τα τελευταία 5 χρόνια. Στην εικόνα 6 φαίνεται η κατανομή φορολογικών εσόδων ανάλογα το είδος της φορολογικής βάσης (κεφάλαιο, εργασία και κατανάλωση). Στην ΕΕ-27 το μεγαλύτερο μερίδιο εσόδων (51,7%) παρατηρείται στους φόρους εργασίας, και ακολουθούν οι φόροι κατανάλωσης και οι φόροι κεφαλαίου με ποσοστά 27,8% και 20,5% αντίστοιχα. Κατά τα έτη 2007-2009 υπήρξε αύξηση του μεριδίου των φόρων εργασίας επί του συνόλου των φορολογικών εσόδων. Το μερίδιο ήταν 53,2% και σταδιακά μειώθηκε το 2010. Μεταξύ των ετών 2015-2019 υπήρξε σταθεροποίηση του μεριδίου (European Union, 2020, σελ. 21).

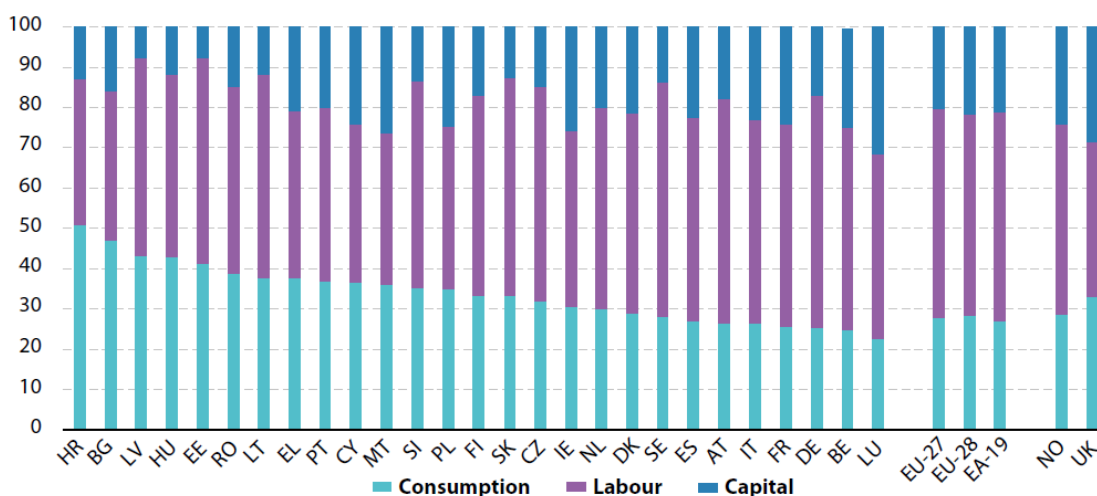

Εικόνα 6 : Τα φορολογικά έσοδα στην ΕΕ-27 ανάλογα με τον τύπο της φορολογικής βάσης κατά το διάστημα 2007–2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 23)

Το σχετικό μερίδιο των στοιχείων της φορολογικής βάσης διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών-μελών. Κάποια κράτη-μέλη έχουν μεγάλο ποσοστό εσόδων από τους φόρους κατανάλωσης και χαμηλό ποσοστό εσόδων από τους φόρους εργασίας (εικόνα 7). Για παράδειγμα, η Βουλγαρία και η Κροατία έχουν τα μισά τους έσοδα από τους φόρους κατανάλωσης. Από την άλλη, οι φόροι κεφαλαίου είναι 1/3 των συνολικών

φορολογικών εσόδων, ενώ στην Εσθονία και τη Λετονία είναι χαμηλότεροι από το 10% του συνόλου των εσόδων (European Union, 2021, σελ. 24).

Εικόνα 7 : Η κατανομή των φορολογικών εσόδων ανάλογα με το είδος της φορολογικής βάσης κατά το 2019 (ποσοστό των συνολικών φόρων)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 24)

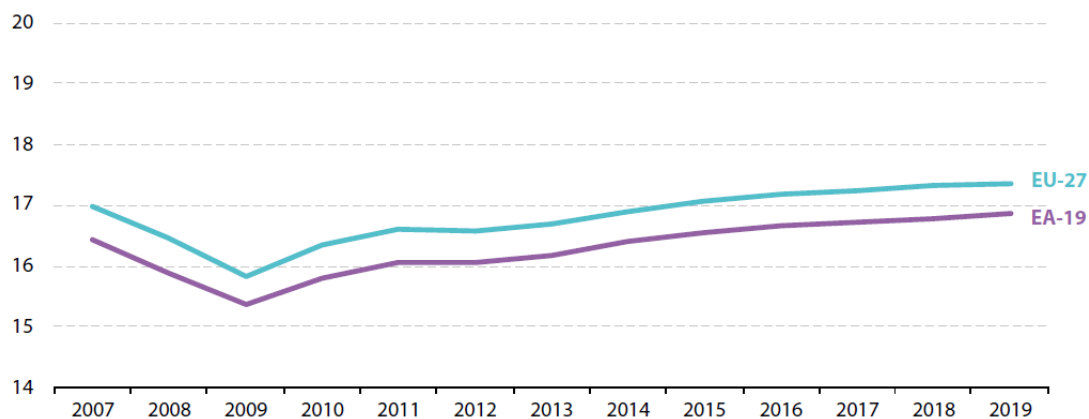
Ενώ η φορολογική διάρθρωση ανά φορολογική βάση σε επίπεδο ΕΕ ήταν μάλλον σταθερή, σε ορισμένα κράτη μέλη υπήρξαν σημαντικές αλλαγές. Για παράδειγμα, στη Ρουμανία, τα έσοδα από τη φορολογία της εργασίας έχουν αυξηθεί το μερίδιό τους κατά 7,1 ποσοστιαίες μονάδες από το 2014, κυρίως λόγω της αύξησης των εσόδων από την εργασία, ιδίως από το 2018. Ταυτόχρονα, στο Λουξεμβούργο, τα έσοδα από φόρους κεφαλαίου έχουν αυξηθεί σχετικά κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες, εν μέρει λόγω των αυξήσεων των εσόδων από τους φόρους εισοδήματος νομικών προσώπων (European Union, 2020, σελ. 23).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 Η φορολογία κατανάλωσης

Τα έσοδα της ΕΕ-27 από τους φόρους κατανάλωσης ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν ελαφρά το 2019, μειωμένα κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες και έφτασαν στο σημείο του 11,1% του ΑΕΠ. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας είναι το κύριο στοιχείο των φόρων κατανάλωσης, όπου αντιπροσώπευε το 7,2% του ΑΕΠ το 2019. Τα έσοδα που προέρχονταν από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας ήταν, ωστόσο, αρκετά διαφορετικά μεταξύ των κρατών-μελών, όπου η Κροατία σύλλεξε το 13,7% του ΑΕΠ της από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, ενώ η Ιρλανδία σύλλεξε το 4,3 % του ΑΕΠ της από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας. Το 2019 παρατηρήθηκε μικρή αύξηση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης. Ο συντελεστής αυτός είναι δείκτης μεταξύ της εκτιμώμενης βάσης και των εσόδων από τους φόρους κατανάλωσης. Το 2019 συνεχίστηκε η αύξηση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης τόσο στην Ευρωζώνη όσο και στην ΕΕ-27 (εικόνα 8), με ποσοστό 16,9% και 17,4% αντίστοιχα (European Union, 2019, σελ. 23-24).

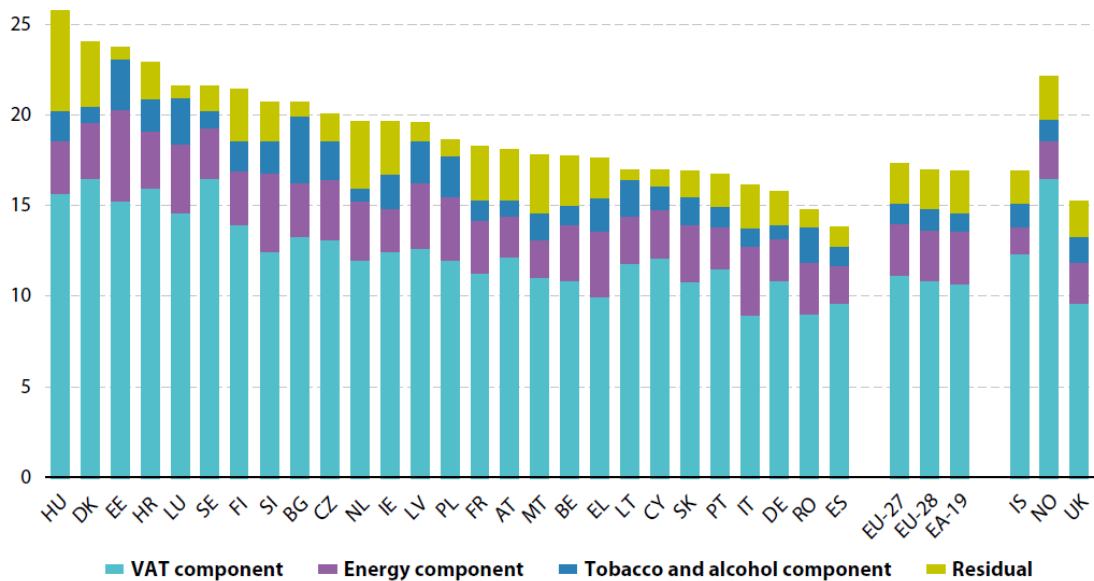

Εικόνα 8 : Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής στην κατανάλωση κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 24)

Σε επίπεδο κρατών-μελών, υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή για την κατανάλωση. Η Ουγγαρία και η Δανία έχουν τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή περίπου 25%, ενώ ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής της Ισπανίας και της Ρουμανίας είναι κάτω από το 15%. Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής κατανάλωσης το 2019 αυξήθηκε σε 11 χώρες της ΕΕ-27, ενώ μειώθηκε σε 12 κράτη μέλη (Bustos-Contell et al., 2020, σελ. 6). Στην Εσθονία παρατηρήθηκε η μεγαλύτερη αύξηση (1,1 ποσοστιαίες μονάδες), και στην Μάλτα ήταν η μεγαλύτερη μείωση (0,9 ποσοστιαίες μονάδες). Ο συντελεστής αυτός από το 2014 έχει αυξηθεί στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, και ειδικά στην Λετονία και την Εσθονία, ενώ έχει μειωθεί αρκετά στη Ρουμανία και το Λουξεμβούργο (European Union, 2020, σελ. 24).

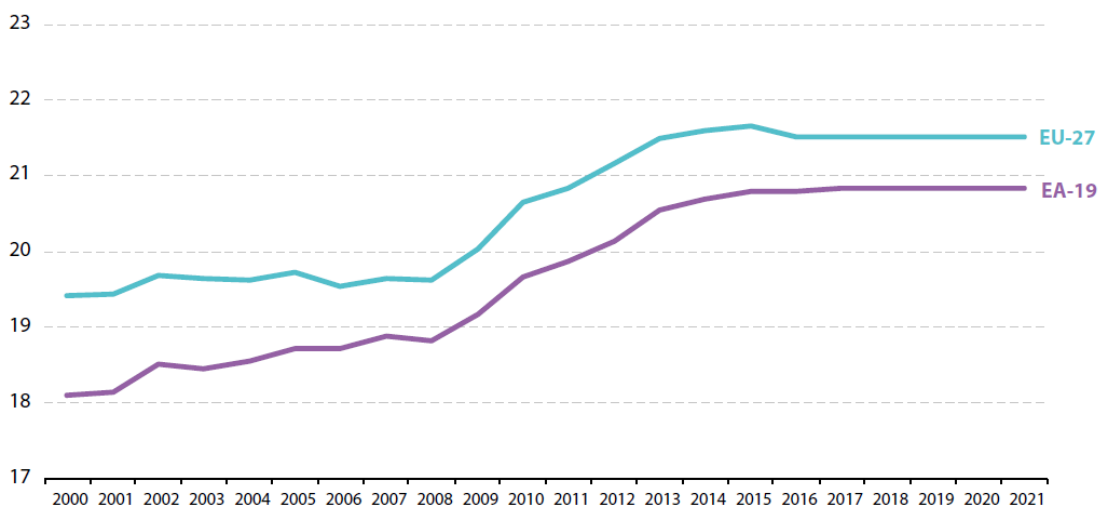
Ο σημαντικότερος παράγοντας για τον τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή κατανάλωσης είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Αυτό ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας αντιστοιχεί συνήθως μεταξύ 2/3 και 3/4 του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στην κατανάλωση (εικόνα 9). Στη Σουηδία, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 75% του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή, όπου είναι το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ, σε σύγκριση με τα ποσοστά της Ελλάδας και της Ιταλίας που βρίσκονται περίπου στο 55%. Ωστόσο, τα στοιχεία εκτός ΦΠΑ είναι επίσης σημαντικά. Στην ΕΕ-27, το 16,6% του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης αντιπροσωπεύεται από τους ενεργειακούς φόρους. Οι φόροι αυτοί αποτελούνται από φόρους κατανάλωσης των ορυκτελαίων, και είναι σημαντικοί φορολογικοί συντελεστές για τη Σλοβενία, την Εσθονία και την Ιταλία. Το 6,5% του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης προέρχεται από τους φόρους στο αλκοόλ και τον καπνό (European Union, 2021, σελ. 25-26).

Εικόνα 9 : Η αποσύνθεση του σιωπηρού φορολογικού συντελεστή στην κατανάλωση κατά το 2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 25)

Ο βασικός συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας παρέμεινε αμετάβλητος στις αρχές του 2021. Μετά τις αυξήσεις που υπήρχαν τα έτη 2009-2013, στην ΕΕ-27 ο μέσος συντελεστής ΦΠΑ σταθεροποιήθηκε και έπειτα ήταν αμετάβλητος τα έτη 2017-2021. Από το 2017, ο συντελεστής είναι 21,5% (εικόνα 10). Επιπλέον, δεν υπήρξε αλλαγή στους συντελεστές ΦΠΑ των κρατών-μελών τον Ιανουάριο του 2021. Παρόλα αυτά, στην Ιρλανδία υπήρξε μια μείωση στο συντελεστή ΦΠΑ μεταξύ Σεπτεμβρίου 2020 (23%) και Φεβρουαρίου 2021 (21%). Επίσης, στη Γερμανία, υπήρξαν ορισμένες μειώσεις της τάξης του 3% το 2020. Ο χαμηλότερος συντελεστής ήταν στο Λουξεμβούργο, ενώ ο υψηλότερος ήταν στην Ουγγαρία (European Union, 2021, σελ. 25).

Εικόνα 10 : Η ανάπτυξη του μέσου κανονικού συντελεστή ΦΠΑ στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2000–2021 (σε ποσοστό)

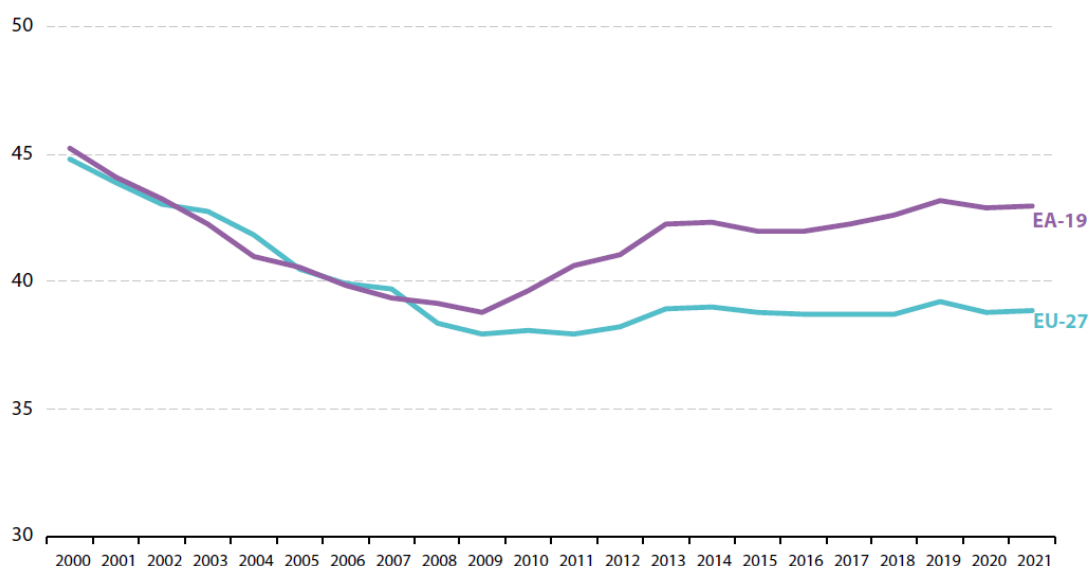
(πηγή : European Union, 2021, σελ. 26)

2.2 Η φορολογία στο τομέα της εργασίας

Τα έσοδα από τους φόρους εργασίας ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δεν άλλαξαν το 2019. Τα έσοδα παρέμεναν στο 20,7%. Τα έσοδα από τους εργαζομένους ήταν το κυριότερο μερίδιο του φόρου εργασίας, και ακολουθούσαν τα έσοδα από εργοδότες και από ανέργους (Eurostat, 2022). Μεταξύ 2007-2009 παρατηρήθηκε αύξηση των εσόδων, ενώ αργότερα για δυο χρόνια υπήρξε σταθεροποίησή τους, και μετά πάλι αυξήθηκαν, φτάνοντας στο 20,8%. Ωστόσο, το μερίδιο της φορολογίας της εργασίας στα συνολικά φορολογικά έσοδα μειώθηκε μεταξύ 2010 και 2019 (από 52,6% σε 51,7%) (Ciobanu et al., 2021, σελ. 5-6). Η Κύπρος είχε την μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από τη φορολογία στον τομέα εργασίας, ενώ η Γαλλία είχε τη μεγαλύτερη μείωση. Αυτές οι αλλαγές σχετίστηκαν με διαφοροποιήσεις στις κοινωνικές εισφορές των εργοδοτών (Abuselidze & Gogitidze, 2020, σελ. 14-15).

Επιπρόσθετα, το 2021 δεν άλλαξε πολύ στην ΕΕ-27 ο μέσος ανώτατος συντελεστής φόρου εισοδήματος. Το υψηλότερο ποσοστό του συντελεστή φόρου εισοδήματος στις αρχές του 2021 για την ΕΕ-27 (απλός μέσος όρος) ήταν 38,8%, δηλαδή 0,1 ποσοστιαίες

μονάδες υψηλότερο από το 2020 (εικόνα 11). Υπήρξε μια σημαντική μείωση από το 2000 στο 2011. Κατά την διετία 2011-2013, παρατηρήθηκε αύξηση κατά 39% του μέσου ανώτατου επιτοκίου. Επίσης, στην Ευρωζώνη, το 2021 το μέσο επιτόκιο υπέστη ελαφριά αύξηση. Το 2021, η Τσεχία κατείχε ανώτατο συντελεστή φόρου εισοδήματος περίπου 23%, ο οποίος σχετιζόταν με το φορολογητέο εισόδημα που υπερέβαινε τον μέσο μισθό κατά 48 φορές. Στην Κροατία μειώθηκε ο ανώτατος συντελεστής φόρου εισοδήματος και ήταν περίπου 36%. Γενικότερα, ο χαμηλότερος ανώτατος συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι στη Βουλγαρία (10%) και ο υψηλότερος είναι στη Δανία (55%) (European Union, 2021, σελ. 29).

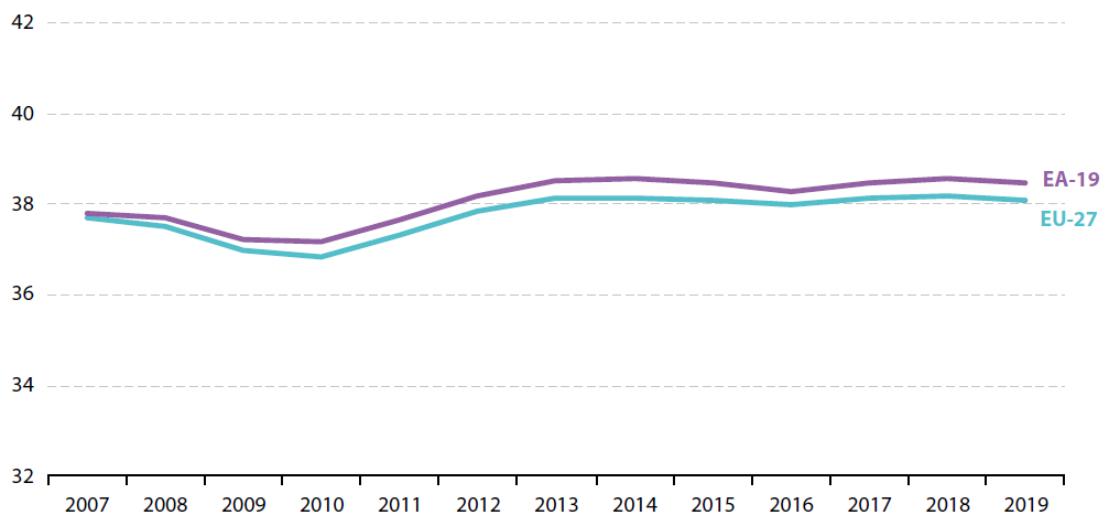

Εικόνα 11 : Η ανάπτυξη του ανώτατου συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων κατά το διάστημα 2000–2021 (σε ποσοστό), απλοί μέσοι όροι

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 29)

Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής της εργασίας παρέμεινε σταθερός το 2019. Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής για την εργασία για την ΕΕ-27 ήταν 38,1% το 2019 (εικόνα 12), χωρίς σημαντικές αλλαγές από το 2013. Η ΕΕ και η Ευρωζώνη είχαν παρόμοιο τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή (European Union, 2019, σελ. 29). Το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας διέφερε σημαντικά μεταξύ των κρατών-μελών το 2019. Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής εργασίας ήταν

υψηλότερος στην Ιταλία, το Βέλγιο και την Αυστρία, ενώ ήταν χαμηλότερος στη Βουλγαρία και τη Μάλτα (Balios et al., 2020, σελ. 140). Τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ είχαν αυξήσεις του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή για την εργασία τα έτη 2018-2019. Μεγάλες αυξήσεις διαπιστώθηκαν στην Κύπρο, ενώ μεγάλες μειώσεις υπήρχαν στη Λιθουανία, και στη Γαλλία (Dąbros & Kudła, 2020, σελ. 63).

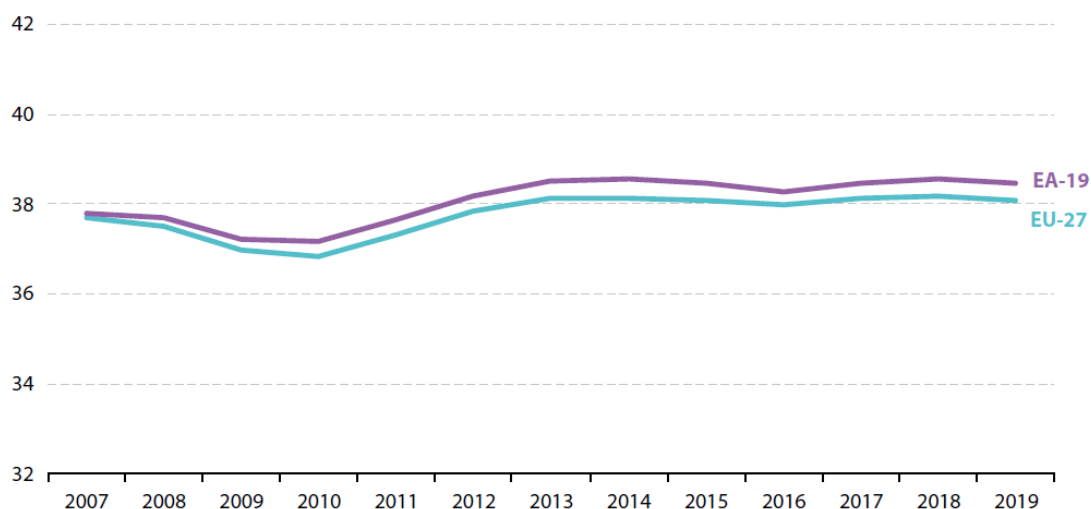

Εικόνα 12 : Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής στο τομέα της εργασίας κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : Eurostat, 2022)

Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και οι φόροι μισθοδοσίας αποτελούν τα 2/3 των φόρων εργασίας. Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης αντιπροσωπεύουν πολύ μεγαλύτερο μερίδιο των φόρων εργασίας από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων. Κατά μέσο όρο, στην ΕΕ-27, τα 2/3 του συνολικού τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή για την εργασία αποτελείται από κοινωνικές εισφορές και φόρους μισθοδοσίας που καταβάλλονται από μισθωτούς και εργοδότες (εικόνα 13). Στη Δανία, όπου οι κοινωνικές εισφορές είναι πολύ χαμηλές, καθώς η γενική φορολογία χρηματοδοτεί σε μεγάλο βαθμό τις κοινωνικές δαπάνες, ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων αντιπροσωπεύει το 96% του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στην εργασία. Στη Μάλτα και την Ιρλανδία, ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων αποτελεί μεγάλο κομμάτι του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή. Στη Ρουμανία, από την άλλη πλευρά, ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι μόνο το 12% του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στην εργασία, με το 80% των

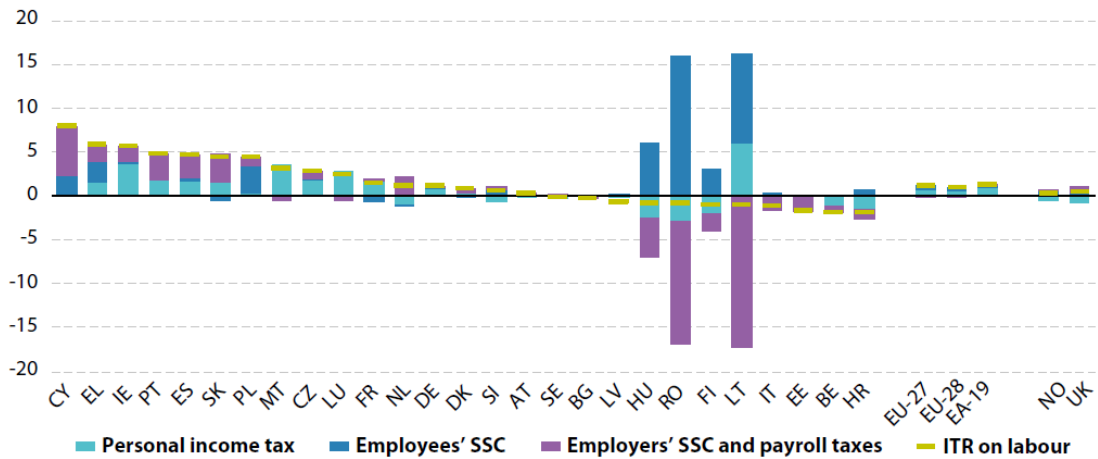
εισφορών να προέρχονται από τις κοινωνικές εισφορές των εργαζομένων (Eurostat, 2022).

Εικόνα 13 : Η σύνθεση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στο τομέα της εργασίας το 2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 32)

Μεταξύ 2009 και 2019, ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής για την εργασία στην ΕΕ-27 αυξήθηκε κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες. Την ίδια περίοδο, 16 κράτη-μέλη αύξησαν το τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή για την εργασία ενώ τρία κράτη-μέλη είχαν σημαντικές αυξήσεις άνω των 5 ποσοστιαίων μονάδων [Κύπρος (7,9 ποσοστιαίες μονάδες), Ελλάδα (5,8 ποσοστιαίες μονάδες) και Ιρλανδία (5,6 ποσοστιαίες μονάδες)]. Στις περισσότερες χώρες διαπιστώθηκαν αλλαγές (Brokelind, 2020, σελ. 145). Οι κοινωνικές εισφορές τις οποίες κατέβαλλαν οι εργοδότες μειώθηκαν στην Ουγγαρία, τη Λιθουανία, τη Λετονία και την Ρουμανία (εικόνα 14). Επίσης, ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων αυξήθηκε στη Λιθουανία (European Union, 2021, σελ. 33).

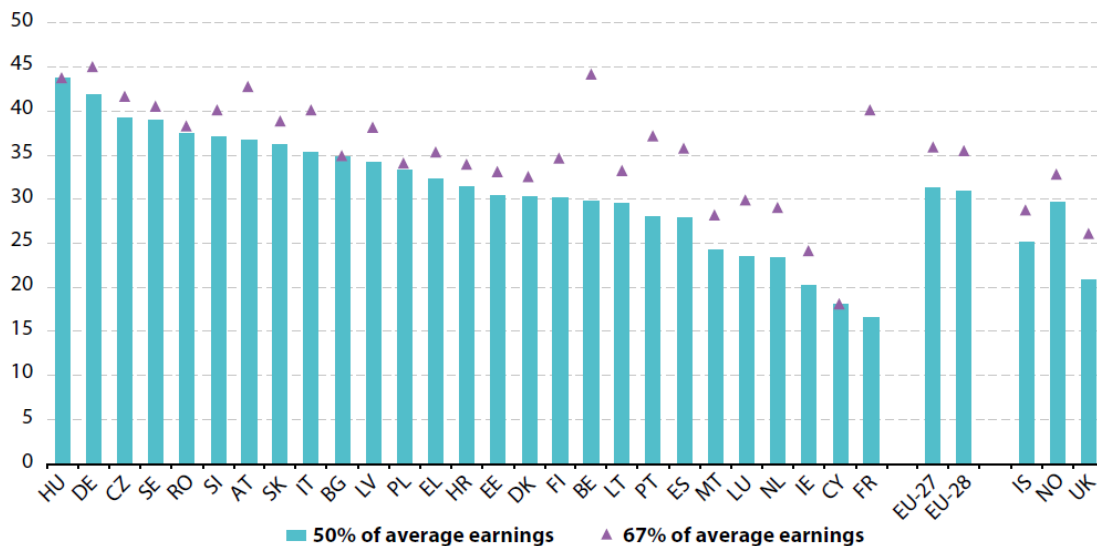

Εικόνα 14 : Οι αλλαγές στη σύνθεση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στο τομέα της εργασίας κατά το διάστημα 2009-2019 (διαφορές σε ποσοστιαίες μονάδες)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 34)

Η φορολογική επιβάρυνση της ΕΕ-27 για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα μειώθηκε το 2020, αλλά με έντονες διακυμάνσεις στα κράτη μέλη. Όπως περιγράφηκε προηγουμένως, η ανάλυση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή για την εργασία δίνει μια εικόνα της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας σε όλες τις εισοδηματικές κατηγορίες. Ο δείκτης φορολογικής επιβάρυνσης των μισθών, ωστόσο, διερευνά το βάρος της φορολογίας σε διαφορετικές κατηγορίες νοικοκυριών (π.χ. άγαμοι, ζευγάρια, οικογένειες, κλπ) και τα επίπεδα εισοδήματος (π.χ. εργαζόμενοι με 50%, 67% και 100% του μέσου μισθού). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής έχουν καταβάλει προσπάθειες να στοχεύσουν τις περικοπές των φόρων εργασίας στο κάτω άκρο της μισθολογικής κλίμακας για να ενισχύσουν την απασχόληση των εργαζομένων με χαμηλή ειδίκευση. Το 2020 η μέση φορολογική επιβάρυνση των εργαζομένων ήταν περίπου 31%, ποσοστό ελαφρά μειωμένο από το προηγούμενο έτος (European Union, 2021, σελ. 34).

Η εικόνα 15 παρουσιάζει τα φορολογικά στοιχεία για άγαμους με χαμηλά εισοδήματα (50% των μέσων αποδοχών). Οι φορολογικοί συντελεστές το 2020 για τα χαμηλά εισοδήματα ήταν υψηλοί στη Γερμανία και την Ουγγαρία, ενώ ήταν χαμηλοί στην Κύπρο και τη Γαλλία.

Εικόνα 15 : Οι φορολογικές επιβαρύνσεις για έναν άγαμο εργαζόμενο με 50% και 67% των μέσων ακαθάριστων αποδοχών, χωρίς παιδιά κατά το έτος 2020 (ποσοστό του συνολικού κόστους εργασίας)

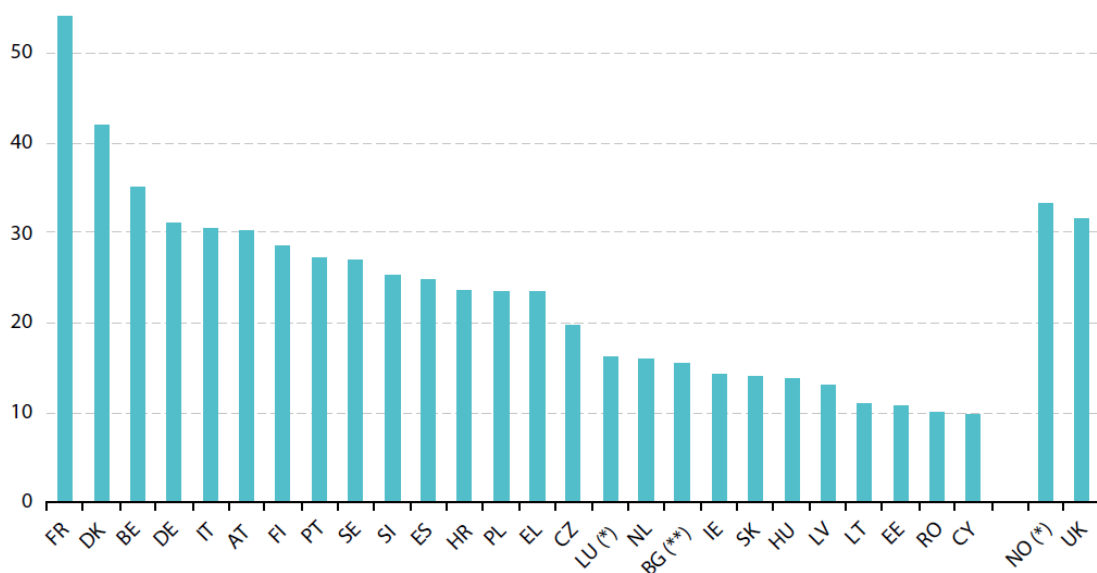
(πηγή : European Union, 2021, σελ. 34)

Το 2020, 19 κράτη μέλη κατέγραψαν πτώση της φορολογικής επιβάρυνσης για τους άγαμους με χαμηλά εισοδήματα από έτος σε έτος. Η Γαλλία και το Βέλγιο παρουσίασαν τη μεγαλύτερη ετήσια πτώση στο συγκεκριμένο τομέα (5,2 και 3,2 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα). Αντίθετα, οι αυξήσεις στη μισθολογική φορολογική επιβάρυνση ήταν μέτριες. Η Ρουμανία παρουσίασε τη μεγαλύτερη αύξηση με 0,8 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα, η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στη Γαλλία (European Union, 2019, σελ. 32).

2.3 Η φορολογία κεφαλαίων

Το 2019 τα έσοδα από τα κεφάλαια ήταν υψηλότερα κατά 1 ποσοστιαία μονάδα από το 2009. Τα έσοδα της ΕΕ-27 το 2019 από τους φόρους κεφαλαίου ήταν περίπου 8% του ΑΕΠ. Από το 2016 υπάρχει σταθεροποίηση των εσόδων. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι το 2010 τα έσοδα βρέθηκαν στο χαμηλότερο σημείο και το επόμενο έτος υπήρχε απότομη αύξηση (European Union, 2019, σελ. 33).

Σχεδόν στα μισά κράτη μέλη, το 2019, υπήρξε αύξηση του συνολικού τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή επί του κεφαλαίου. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη δεν υπάρχουν πρόσφατα δεδομένα. Ως αποτέλεσμα αυτών των κενών δεδομένων, ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής για το κεφάλαιο δεν υπολογίζεται για την ΕΕ-27. Παράλληλα, διαπιστώθηκε αύξηση του συνολικού τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή επί του κεφαλαίου σε 12 κράτη μέλη το 2019. Η Δανία και η Γαλλία την περίοδο 2009-2019 είχαν τη μεγαλύτερη αύξηση (περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες), και η Ουγγαρία είχε τη μεγαλύτερη μείωση (περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες), και έπεται η Κύπρος με μείωση 7,1 ποσοστιαίων μονάδων (European Union, 2021, σελ. 37). Η Δανία και η Γαλλία μέχρι το 2019 είχαν τους υψηλότερους συντελεστές, ενώ τους χαμηλότερους είχαν η Ρουμανία και η Κύπρος (Bustos-Contell et al., 2020, σελ. 6).

Εικόνα 16 : Ο συνολικός τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής κεφαλαίου κατά το 2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 37)

Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής στο εταιρικό εισόδημα ήταν κάτω του 10% σε οκτώ χώρες της ΕΕ. Στη συνέχεια παρουσιάζονται δυο διαφορετικοί δείκτες αναφορικά με το τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή του εταιρικού εισοδήματος. Ο πρώτος ή «παραδοσιακός» δείκτης αναφέρεται σε παλαιότερες εκδόσεις των τάσεων της φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο δεύτερος δείκτης ή αλλιώς ο δείκτης «χωρίς

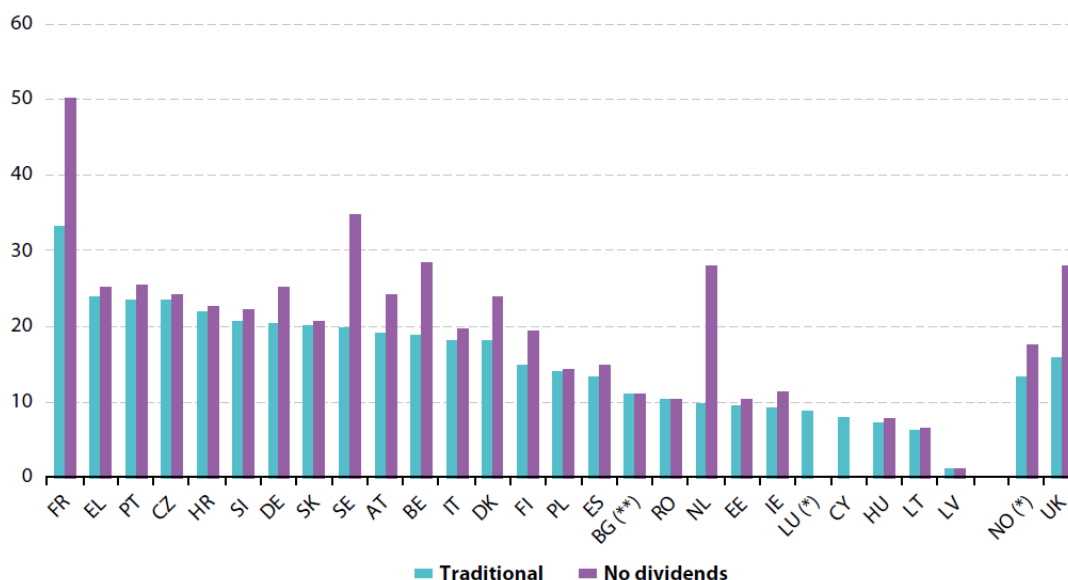
μερίσματα», αποτελεί μια σύγχρονη παραλλαγή, όπου εξαιρούνται από τον παρονομαστή τα μερίσματα, γιατί είναι κέρδη που έχουν διανεμηθεί έπειτα από φόρους, και συνεπώς έχουν απαλλαγθεί από την εταιρική φορολογία (Scherleitner, 2020). Ο παραδοσιακός τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής για το εταιρικό εισόδημα, ορίζεται ως ο δείκτης μεταξύ των εσόδων από φόρους επί του εισοδήματος ή των κερδών των εταιρειών (συμπεριλαμβανομένων των συμμετοχικών κερδών) και όλων των φορολογητέων κεφαλαίων και των επιχειρηματικών εσόδων των εταιρειών (European Union, 2021, σελ. 39).

Το 2019, η Ελλάδα και η Γαλλία είχαν τα υψηλότερα ποσοστά τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή εταιρικού εισοδήματος, τα οποία ήταν 24% και 33,2% αντίστοιχα. Οκτώ κράτη μέλη είχαν 10% ή και λιγότερα ποσοστά. Η Λετονία είχε τον χαμηλότερο συντελεστή (1,2%) (Eurostat, 2022).

Ο δείκτης χωρίς μερίσματα του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή για το εταιρικό εισόδημα χρησιμοποιεί τον ίδιο αριθμητή με τον παραδοσιακό δείκτη, αλλά ο παρονομαστής εξαιρεί όλα τα μερίσματα, δηλαδή ορίζεται ως το άθροισμα του καθαρού λειτουργικού πλεονάσματος και του υπολοίπου εισοδήματος περιουσίας (εξαιρουμένων όλων των μερισμάτων) του εταιρικού τομέα. Το επιχείρημα για την εξαίρεση των μερισμάτων είναι ότι υπάρχει ευρεία φορολογική απαλλαγή για τα εισπραχθέντα μερίσματα, ιδίως λόγω της οδηγίας της ΕΕ για τη μητρική-θυγατρική εταιρεία, και ότι τα καταβαλλόμενα μερίσματα δεν εκπίπτουν φορολογικά. Συνεπώς, η θετική ή η αρνητική εισπραξη μερισμάτων δημιουργεί διογκώσεις ή αποπληθωρισμό της πραγματικής φορολογητέας εταιρικής βάσης (Eurostat, 2022).

Το 2019, στη Γαλλία, ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής εταιρικού εισοδήματος χωρίς μέρισμα της Γαλλίας ήταν στα υψηλότερα επίπεδα. Ακολουθούσε η Σουηδία και το Βέλγιο. Αντίθετα, το Λουξεμβούργο είχε τον χαμηλότερο συντελεστή, όπως επίσης και η Λετονία (European Union, 2019, σελ. 34). Η εικόνα 17 επισημαίνει τις διαφορές μεταξύ των δύο δεικτών του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή για το εταιρικό εισόδημα το 2019. Με μια πρώτη ματιά, η εικόνα δείχνει μια σαφή διάκριση μεταξύ των κρατών-μελών όσον αφορά το μέγεθος των διαφορών μεταξύ των δύο δεικτών. Αυτές οι διαφορές είναι σημαντικά μεγαλύτερες (πάνω από 10 ποσοστιαίες μονάδες) σε τρία κράτη μέλη όπου είναι η Γαλλία, η Ολλανδία και η Σουηδία (European Union,

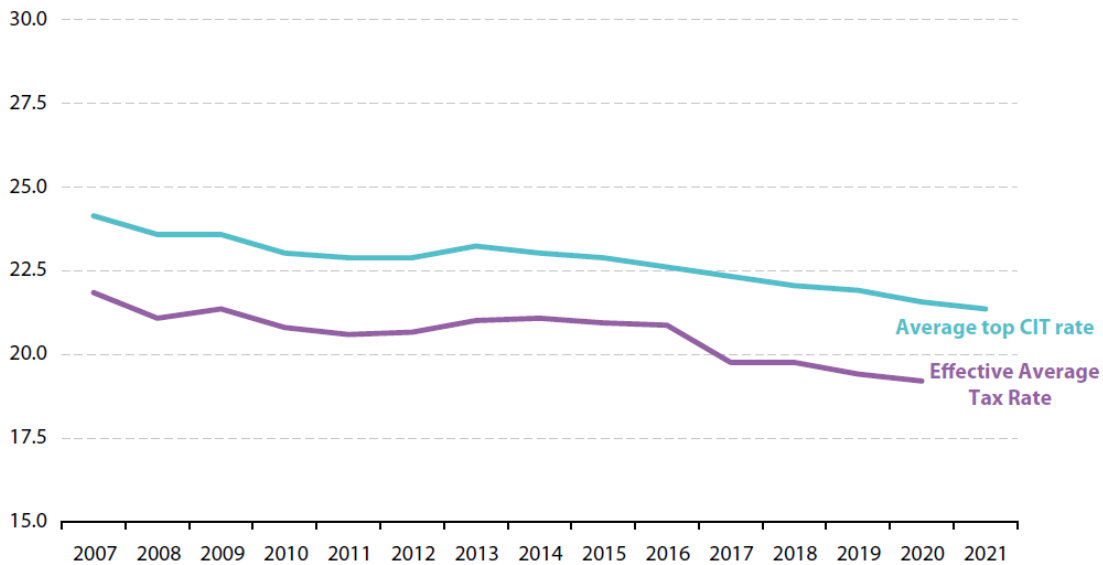
2021, σελ. 40). Ορισμένες από τις αλλαγές και στους δυο δείκτες του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή στο εταιρικό εισόδημα μπορούν να εξηγηθούν από αλλαγές στη φορολογική βάση (δηλαδή στον παρονομαστή του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή) με την πάροδο του χρόνου (Garšvienė et al., 2022, σελ. 21).

Εικόνα 17 : Οι διαφορές στους τεκμαρτούς φορολογικούς συντελεστές στο εταιρικό εισόδημα (παραδοσιακή έναντι χωρίς μερίσματα έκδοση) κατά το 2019 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 40)

Μικρή μείωση παρουσίασαν επίσης οι κορυφαίοι συντελεστές φόρου εισοδήματος των επιχειρήσεων το 2021. Στις αρχές του 2021, στην ΕΕ-27, ο μέσος ανώτατος συντελεστής φόρων εταιρικού εισοδήματος ήταν 21,4%, έχοντας έτσι μια μικρή μείωση από το 2011 (European Union, 2021, σελ. 40). Όσον αφορά τον νόμιμο φορολογικό συντελεστή εταιρικού εισοδήματος, το χαμηλότερο ποσοστό είχε η Βουλγαρία και το ανώτερο η Γερμανία και η Πορτογαλία (εικόνα 18). Σημαντική μείωση παρατηρήθηκε στη Γαλλία (Gaspreniene et al., 2022, σελ. 51).

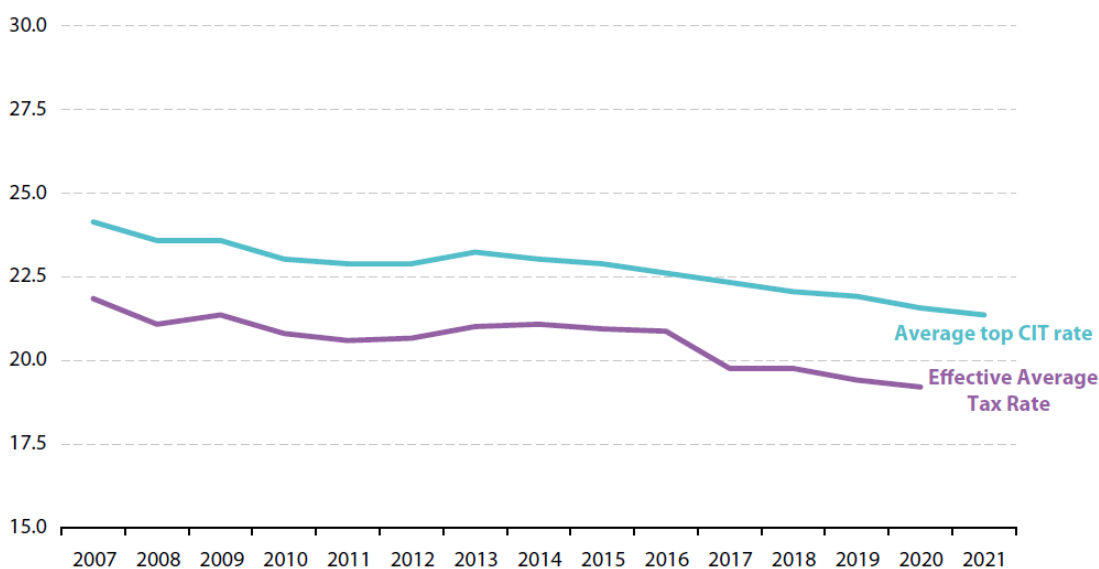
Εικόνα 18 : Ο κορυφαίος φορολογικός συντελεστής εταιρικού εισοδήματος και ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007–2021 (σε ποσοστό)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 44)

Η μακροπρόθεσμη μείωση των πραγματικών μέσων φορολογικών συντελεστών ήταν μεγάλη. Ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής (EATR) αποτελεί έναν άλλο δείκτη για την εταιρική φορολογική επιβάρυνση. Είναι μακροπρόθεσμος και βασίζεται σε μικρο-υπολογιστικά στοιχεία. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του πραγματικού μέσου φορολογικού συντελεστή, εξηγείται στην έκθεση του Leibniz Center for European Economic Research (ZEW) και ακολουθεί τη μεθοδολογία που καθορίζεται από τους Devereux και Griffith (1999, 2003) (European Union, 2021, σελ. 44).

Κατά την περίοδο 2010-2020, μειώθηκε ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής (εικόνα 18). Το 2020, ο μέσος όρος του πραγματικού μέσου φορολογικού συντελεστή στην ΕΕ-27 ήταν 19,2%. Το ποσοστό αυτό είναι ελάχιστα χαμηλότερο συγκριτικά με το 2007 και το 2010. Ο πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής στην Ευρωζώνη είναι σημαντικά υψηλότερος από ότι στην ΕΕ-27, με ποσοστό 20,9%, αλλά η πτωτική τάση ήταν παρόμοια. Ταυτόχρονα, τα επίπεδα του πραγματικού μέσου φορολογικού συντελεστή ποικίλλαν σημαντικά μεταξύ των κρατών-μελών. Στη

Βουλγαρία, την Εσθονία και την Ουγγαρία παρατηρήθηκαν τα χαμηλότερα ποσοστά στο πραγματικό μέσο φορολογικό συντελεστή, ενώ τα υψηλότερα ποσοστά είχε η Ισπανία και η Γαλλία. Τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος των επιχειρήσεων είχαν μικρές αλλαγές από το 2017 (εικόνα 19). Από την άλλη, ήταν σταθερά τα έσοδα των φόρων εισοδήματος στις επιχειρήσεις, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το 3% του ΑΕΠ. Μεταξύ 2007-2009, υπήρξε αύξηση των εταιρικών εσόδων (Dubrovina et al., 2019, σελ. 711; European Union, 2021, σελ. 44-45).

Εικόνα 19 : Τα έσοδα από φόρους εισοδήματος των επιχειρήσεων κατά το διάστημα 2007–2019 (σε ποσοστό του ΑΕΠ)

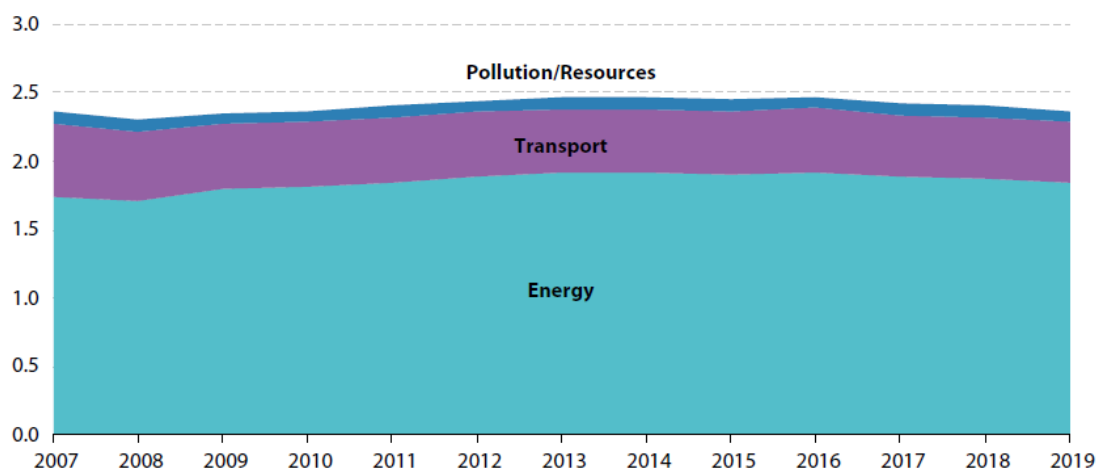
(πηγή : European Union, 2021, σελ. 44)

2.4 Η περιβαλλοντική φορολογία

Οι περιβαλλοντικοί φόροι εισάγονται συχνά ως εργαλείο ή ώθηση για να επηρεάσουν τη γενικότερη συμπεριφορά. Τα έσοδα από περιβαλλοντικούς φόρους συνεισφέρουν ως πηγή εσόδων. Παρόλα αυτά, πρέπει να ερμηνεύονται από περιβαλλοντική σκοπιά με ιδιαίτερη προσοχή. Τα έσοδα αυτά προέρχονται από αλλαγές των φορολογικών συντελεστών και βάσεων. Παραδείγματος χάριν, μια μηδενική αύξηση των φορολογικών εσόδων μπορεί να επιτευχθεί στην περίπτωση που η υποκείμενη

φορολογική βάση είναι μειωμένη και οι αντίστοιχοι φορολογικοί συντελεστές είναι αυξημένοι (Delgado-Rodríguez & De Lucas-Santos, 2021, σελ. 580-581).

Στο ΑΕΠ, το μερίδιο από τα έσοδα των περιβαλλοντικών φόρων παρουσιάζει μια μικρή πτώση. Στους περιβαλλοντικούς φόρους συμπεριλαμβάνονται φόροι για τις μεταφορές (με εξαίρεση τα καύσιμα), τα ενεργειακά προϊόντα (συμπεριλαμβάνονται οι φόροι για διοξείδιο άνθρακα) και τη ρύπανση. Το 2019 στην ΕΕ-27 τα έσοδα αυτά αποτελούσαν το 2,4% του ΑΕΠ και σχεδόν το 6% των συνολικών φορολογικών εσόδων (European Union, 2020, σελ. 44). Μετά από μια πτώση το 2008, το μερίδιο τους στο ΑΕΠ αυξήθηκε ελαφρά μέχρι το 2012, κυρίως λόγω της αύξησης των ενεργειακών φόρων (εικόνα 20).

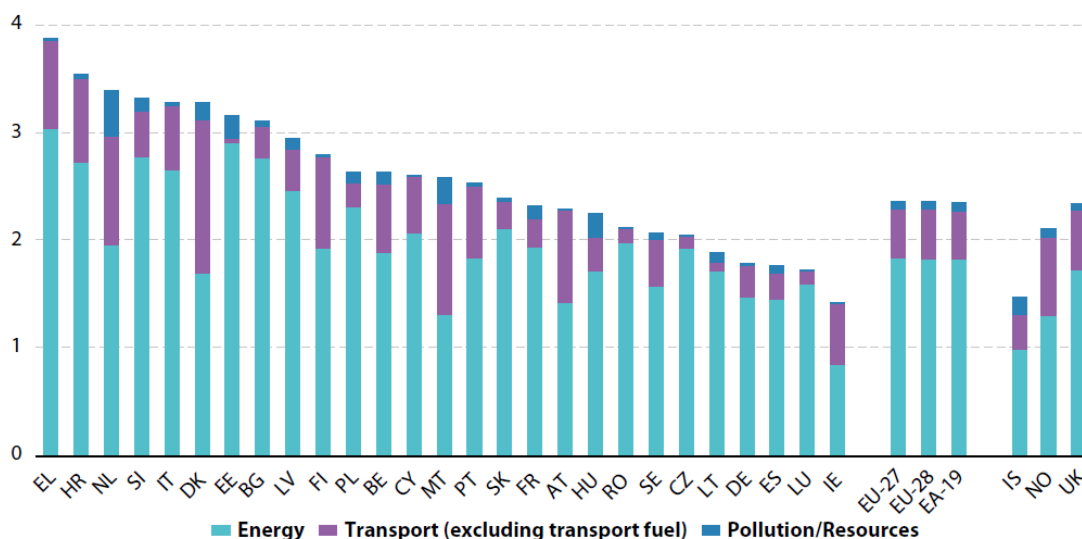

Εικόνα 20 : Τα περιβαλλοντικά φορολογικά έσοδα στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007–2019 (ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 47)

Έκτοτε, τα έσοδα παρέμειναν σταθερά, με πρόσφατη ελαφρά πτωτική τάση, περίπου 0,1 ποσοστιαίες μονάδες λιγότερο μεταξύ 2016 και 2019. Τα έσοδα από φόρους για τη ρύπανση και τους πόρους παρέμειναν ιδιαίτερα χαμηλά (εικόνα 21), όπου οι δείκτες στην Ελλάδα (3,9%) και την Κροατία (3,5%) κατέγραψαν τα μεγαλύτερα ποσοστά και στην Ιρλανδία (1,4%) και το Λουξεμβούργο (1,7%) τα χαμηλότερα ποσοστά. Ετησίως, οι αλλαγές ήταν μικρές στα περισσότερα κράτη μέλη. Το 2019, τη μεγαλύτερη μείωση

είχε η Λετονία και την μεγαλύτερη αύξηση είχε η Εσθονία (European Union, 2019, σελ. 46).

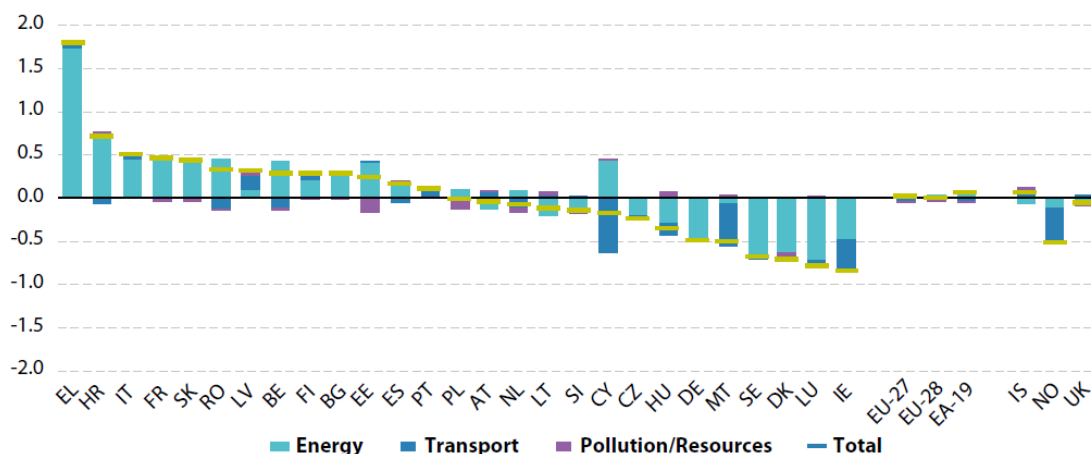
Εικόνα 21 : Η διάρθρωση των περιβαλλοντικών φόρων κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 48)

Οι διαφορές στη σύνθεση και τη δυναμική μεταξύ των κρατών μελών ήταν έντονη. Στην εικόνα 21 φαίνεται η σύνθεση των εσόδων το 2019 από περιβαλλοντικούς φόρους. Βασικός παράγοντας στα έσοδα περιβαλλοντικών φόρων αποτελούν τα έσοδα ενεργειακών φόρων. Αποτελούν περίπου το 78% των συνολικών εσόδων από περιβαλλοντικούς φόρους στην ΕΕ-27 (European Union, 2021, σελ. 48).

Οι αλλαγές κατά την περίοδο 2009-2019 στη δομή των εσόδων των περιβαλλοντικών φόρων παρουσιάζονται στην εικόνα 22. Συνολικά, στην ΕΕ, υπήρξαν ελάχιστες αλλαγές. Η Ελλάδα και η Κροατία παρουσίασαν τις μεγαλύτερες αυξήσεις τόσο στα συνολικά έσοδα από περιβαλλοντικούς φόρους όσο και στα έσοδα από φόρους στο τομέα της ενέργειας (Miskufona et al., 2020, σελ. 129-130). Όσον αφορά την Ελλάδα, υπήρξε αύξηση 1,8 ποσοστιαίων μονάδων των περιβαλλοντικών της εσόδων κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Σημαντική ήταν η πτώση των εσόδων από φόρους μεταφοράς στην Κύπρο (0,6 ποσοστιαίες μονάδες) και τη Μάλτα (0,5 ποσοστιαίες μονάδες). Από την άλλη, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία είχαν τα

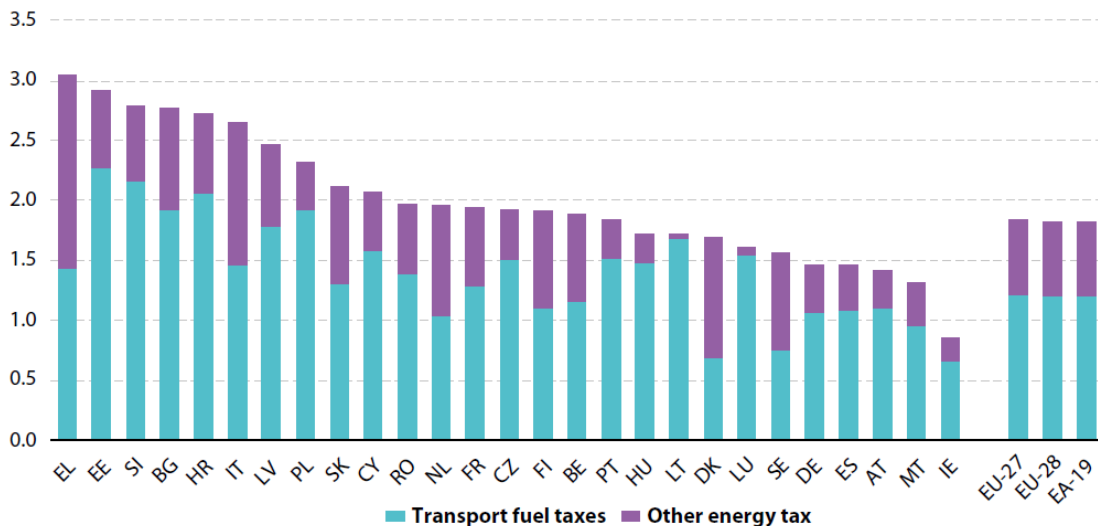
χαμηλότερα έσοδα από τους περιβαλλοντικούς φόρους. Πρέπει επίσης να τονιστεί, ότι οι αλλαγές στους ενεργειακούς φόρους ευθύνονται για τις αλλαγές στα έσοδα της ΕΕ. Σχεδόν καμία αλλαγή δεν παρατηρήθηκε όσον αφορά τα έσοδα από τους φόρους στους πόρους και τη ρύπανση (European Union, 2021, σελ. 50).

Εικόνα 22 : Η αλλαγή στη διάρθρωση των εσόδων των περιβαλλοντικών φόρων κατά το διάστημα 2009–2019 (διαφορά στις ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 50)

Περίπου τα δύο τρίτα των εσόδων από τους ενεργειακούς φόρους στην ΕΕ προέρχονται από τους φόρους στα καύσιμα για τις μεταφορές. Σε δύο κράτη μέλη, τη Λιθουανία και το Λουξεμβούργο, τα καύσιμα για τις μεταφορές αντιπροσωπεύουν πάνω από το 95% των εσόδων από τους ενεργειακούς φόρους (εικόνα 23), ενώ αντιπροσωπεύουν περίπου το 40% στη Δανία. Τα μεγαλύτερα έσοδα από ενεργειακούς φόρους παρατηρούνται στην Ελλάδα, τη Σλοβενία και την Εσθονία. Από την άλλη, στην Ιρλανδία, τη Μάλτα, την Αυστρία, την Ισπανία και τη Γερμανία είναι λιγότερα από 1,5% του ΑΕΠ τα ενεργειακά έσοδα (European Union, 2020, σελ. 49).

Εικόνα 23 : Τα έσοδα από τους φόρους ενέργειας ανά κράτος μέλος κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 49)

2.5 Οι φόροι ακίνητης περιουσίας

Οι φόροι ακίνητης περιουσίας έχουν αυξήσει το μερίδιό τους στα συνολικά φορολογικά έσοδα. Αυτοί οι φόροι αφορούν “επαναλαμβανόμενους φόρους” της ακίνητης περιουσίας, συνήθως καταβάλλονται κάθε χρόνο, και σχετίζονται με την αξία των ακινήτων. Αφορούν επίσης “άλλους φόρους της κινητής περιουσίας”, οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν φόρους μεταβιβάσεων και κεφαλαίου, καθώς και συναλλαγές. Οι φόροι ακίνητης περιουσίας το 2019 αποτελούσαν σχεδόν το 6% των συνολικών εσόδων φορολογίας της ΕΕ-27 και το 2,2% του ΑΕΠ. Το 2019 ήταν περισσότεροι οι επαναλαμβανόμενοι φόροι, οι οποίοι μάλιστα αποτελούσαν το 55% των συνολικών φόρων ακίνητης περιουσίας και περίπου το 1% του ΑΕΠ. Η εικόνα 24 δείχνει τη σύνθεση του φόρου ακίνητης περιουσίας των κρατών-μελών της ΕΕ (European Union, 2021, σελ. 50).

Εικόνα 24 : Η σύνθεση των φόρων ακίνητης περιουσίας ανά κράτος μέλος κατά το 2019 (ποσοστό του ΑΕΠ)

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 50)

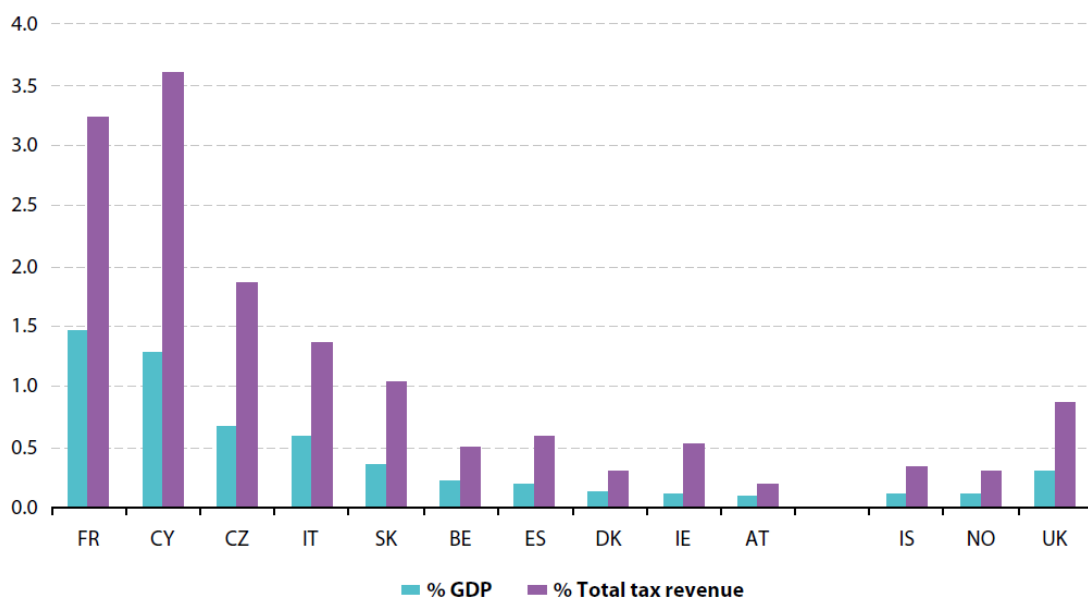
Οι επαναλαμβανόμενοι φόροι επί της ακίνητης περιουσίας έχουν προσελκύσει αυξανόμενη προσοχή από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε πολλές χώρες επειδή είναι χαμηλοί και επομένως αποτελούν πιθανή πηγή αυξημένων εσόδων (European Union, 2019, σελ. 47). Είναι μια βιώσιμη επιλογή γιατί εγκυμονούν λιγότερους κινδύνους για την οικονομική ανάπτυξη. Βέβαια, υφίσταται διαφορές στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η Γαλλία έχει τους υψηλότερους επαναλαμβανόμενους φόρους ακίνητης περιουσίας (Khasanova, 2022, σελ.21). Αντίθετα, τους χαμηλότερους έχει το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Αυστρία.

2.6 Οι πληρωτές πιστώσεις φόρου

Με τις πιστώσεις φόρου μειώνονται οι φορολογικές υποχρεώσεις. Στην περίπτωση που το ποσό που πρέπει να πιστωθεί είναι μεγαλύτερο από τις φορολογικές υποχρεώσεις του εκάστοτε φορολογούμενου και η κυβέρνηση μεταδίδει στον φορολογούμενο το πλεονάζον ποσό, τότε υφίσταται πληρωτέα πίστωση φόρου. Οι πληρωτές πιστώσεις φόρου μπορεί να έχουν κάποιο αντίκτυπο στους φορολογικούς δείκτες λόγω του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται κατά τον υπολογισμό των φορολογικών εσόδων.

Ωστόσο, οι πιστώσεις φόρου δεν χρησιμοποιούνται από όλα τα κράτη μέλη ως φορολογικά κίνητρα για τους φορολογούμενους. Για την ακρίβεια, 12 κράτη μέλη έχουν πληρωτέες πιστώσεις φόρου, όμως μόνο 10 κράτη μέλη έχουν συγκρίσιμα δεδομένα (Τσεχία, Βέλγιο, Δανία, Σλοβακία, Ιρλανδία, Κύπρος, Ισπανία, Αυστρία, Ιταλία, Γαλλία). Με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ESA) το Λουξεμβούργο και η Γερμανία δεν παρέχουν συγκρίσιμα δεδομένα (European Union, 2021, σελ. 51).

Από τα κράτη μέλη που έχουν πληρωτέες πιστώσεις φόρου, τα ποσά των πιστώσεων διαφέρουν αρκετά (εικόνα 25). Το υψηλότερο ποσό έχει η Γαλλία, αλλά και η Κύπρος έχει υψηλό ποσό συγκριτικά με το μερίδιο των εσόδων της. Από την άλλη, το χαμηλότερο ποσό έχει η Αυστρία. Η κατανομή στις πληρωτέες πιστώσεις φόρου ανάλογα τις συνιστώσες μεταβίβασης και φορολογικών δαπανών είναι αρκετά σημαντική. Αυτή η ανάλυση δεν είναι διαθέσιμη για όλες τις χώρες (European Union, 2021, σελ. 51).

Εικόνα 25 : Το μέγεθος των πληρωτέων πιστώσεων φόρου κατά το 2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 51)

Οι επιπτώσεις των διαφορετικών μεθόδων στους δείκτες των φορολογικών εσόδων

Υπάρχουν δύο μέθοδοι για να αναλυθεί ο αντίκτυπος των πληρωτέων πιστώσεων φόρου στα συνολικά φορολογικά έσοδα όπου είναι η «ακαθάριστη μέθοδος» (χωρίς πίστωση των πληρωτέων πιστώσεων φόρου) και η «μέθοδος διαχωρισμού» (πίστωση μόνο των στοιχείων των φορολογικών δαπανών της πληρωτέας πίστωσης φόρου). Η διαφορά μεταξύ αυτών των δυο μεθόδων ισούται με τις φορολογικές δαπάνες. Η ακαθάριστη μέθοδος συνεπάγεται φορολογικά έσοδα τα οποία είναι κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα συγκριτικά με τη μέθοδο διαχωρισμού. Στην Ιταλία, την Κύπρο και την Τσεχία αυτή η διαφορά είναι μεγαλύτερη. Εκτός από τον αντίκτυπο στο συνολικό δείκτη των φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ, η αντιμετώπιση των πληρωτέων πιστώσεων φόρου μπορεί να επηρεάσει άλλα στοιχεία, όπως τα έσοδα από φόρους εργασίας (και το σχετικό τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην εργασία (European Union, 2021, σελ. 52).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΤΗΝ ΕΕ-27, ΤΗΝ ΕΕ-28 ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 19

3.1 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ελλάδα

Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ελλάδα περιγράφονται αναλυτικότερα από τους παρακάτω πίνακες.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Έμμεσοι φόροι	12.7	12.7	11.8	12.8	13.9	14.2	14.5	15.9	16.3	17.5	17.5	17.6	17.5	4	32.0
ΦΠΑ	7.1	7.0	6.3	7.1	7.4	7.3	7.0	7.1	7.3	8.2	8.3	8.5	8.4	11	15.4
Φόροι και δασμοί επί των εισαγωγών χωρίς ΦΠΑ	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	11	0.7
Φόροι σε προϊόντα, εκτός από ΦΠΑ και εισαγωγικούς δασμούς	4.8	4.5	4.3	4.7	5.1	4.9	5.2	5.2	5.0	5.3	5.1	5.4	5.4	2	9.9
Άλλοι φόροι στην	0.6	0.9	1.0	0.8	1.2	1.8	2.1	3.4	3.8	3.8	3.8	3.4	3.3	3	6.1

παραγωγή															
Άμεσοι φόροι	8.4	8.4	8.8	8.4	9.5	11.1	10.6	9.9	9.6	10.3	10.1	10.4	9.9	14	18.1
Φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων	4.5	4.5	4.4	4.0	4.8	7.0	6.0	5.9	5.7	5.9	6.3	6.4	5.9	17	10.9
Φόροι εισοδήματος επιχειρήσεων	2.3	2.1	2.5	2.6	2.1	1.1	1.2	1.9	2.2	2.5	2.0	2.2	2.2	17	4.1
Άλλοι φόροι	1.6	1.7	1.8	1.9	2.6	2.9	3.5	2.1	1.8	1.8	1.8	1.9	1.7	1	3.2
Κοινωνικές εισφορές	10.7	10.7	10.2	11.0	10.9	11.1	10.8	10.5	10.7	11.1	11.7	11.9	12.2	12	22.3
Εισφορές εργοδοτών	5.0	5.0	4.7	5.1	4.9	4.9	4.7	4.5	4.4	4.4	4.8	5.3	5.6	17	10.2
Εισφορές νοικοκυριών	5.8	5.7	5.5	5.9	6.0	6.2	6.1	6.0	6.3	6.7	6.9	6.6	6.6	8	12.1
Μείον τις μεταφορές κεφαλαίων	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
Σύνολο	31.8	31.8	30.8	32.3	34.3	36.3	35.9	36.3	36.6	38.9	39.3	40.0	39.5	9	72.4

Πίνακας 1 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 78)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Κεντρική κυβέρνηση	63.1	62.8	63.7	64.2	66.6	67.3	67.7	68.9	68.7	69.5	67.2	67.2	66.2	9	47.9
Περιφερειακή κυβέρνηση	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:		
Τοπική κυβέρνηση	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.4	2.6	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	21	1.7
Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης	34.3	34.5	33.6	33.1	30.8	30.0	29.5	28.4	28.4	27.7	29.9	30.0	30.9	13	22.4
Θεσμικά όργανα της ΕΕ	0.4	0.4	0.3	0.4	0.3	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	13	0.4

Πίνακας 2 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 78)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Κατανάλωση	11.3	11.1	10.4	12.0	12.8	12.9	13.3	13.5	13.5	14.7	14.7	15.0	14.9	3	27.3
Εργασία	13.7	13.7	13.2	13.7	13.8	15.9	14.7	14.6	14.7	15.4	16.3	16.6	16.4	17	30.1
Φόροι εισοδήματος από την εργασία	12.9	12.9	12.3	12.9	12.9	14.3	13.4	13.1	13.2	13.7	14.6	14.8	15.0	17	27.4
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργοδότες	5.0	5.0	4.7	5.1	4.9	4.9	4.7	4.5	4.4	4.4	4.8	5.3	5.6	18	10.2
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργαζομένους	7.9	7.8	7.7	7.8	8.0	9.4	8.7	8.6	8.8	9.3	9.7	9.5	9.4	13	17.2
Καταβαλλόμενοι φόροι από μη μισθωτούς	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.6	1.3	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.4	13	2.6
Κεφάλαιο	6.8	7.0	7.1	6.6	7.6	7.5	8.0	8.3	8.4	8.9	8.3	8.4	8.2	9	15.1
Εισόδημα εταιρειών	2.3	2.1	2.5	2.6	2.1	1.1	1.2	1.9	2.2	2.5	2.0	2.2	2.2	18	4.1
Εισόδημα από νοικοκυριά	1.3	1.4	1.2	1.3	1.4	1.8	1.9	1.8	1.3	1.4	1.4	1.4	1.2	7	2.3
Εισόδημα αυτοαπασχολούμενων	0.8	0.8	0.8	0.6	0.9	1.0	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8	0.9	0.8	13	1.5
Απόθεμα κεφαλαίου	2.4	2.6	2.6	2.2	3.2	3.7	4.1	3.8	4.2	4.2	4.0	3.9	3.9	4	7.2

Πίνακας 3 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 78)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Περιβαλλοντικοί φόροι	2.1	2.1	2.1	2.7	3.0	3.3	3.7	3.7	3.8	3.8	4.0	3.8	3.9	1	7.1
Ενέργεια	1.2	1.3	1.3	2.0	2.3	2.6	3.0	3.0	3.1	3.0	3.2	3.0	3.0	1	5.6
Φόροι καυσίμων	0.9	0.8	0.9	1.4	1.4	1.6	1.4	1.4	1.3	1.4	1.5	1.6	1.4	14	
Μεταφορά	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	6	1.5
Ρύπανση και πόροι	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	25	0.0

Πίνακας 4 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 79)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Φόροι επί της περιουσίας	2.2	2.3	2.3	2.0	2.8	3.3	3.6	3.2	3.5	3.5	3.5	3.3	3.3	3	6.1
Περιοδικοί φόροι επί της περιουσίας	0.9	0.8	1.0	1.0	2.0	2.3	2.7	2.5	2.7	2.8	2.7	2.6	2.4	2	4.5
Άλλοι φόροι στα ακίνητα	1.3	1.5	1.4	0.9	0.8	1.0	0.9	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.9	8	1.7

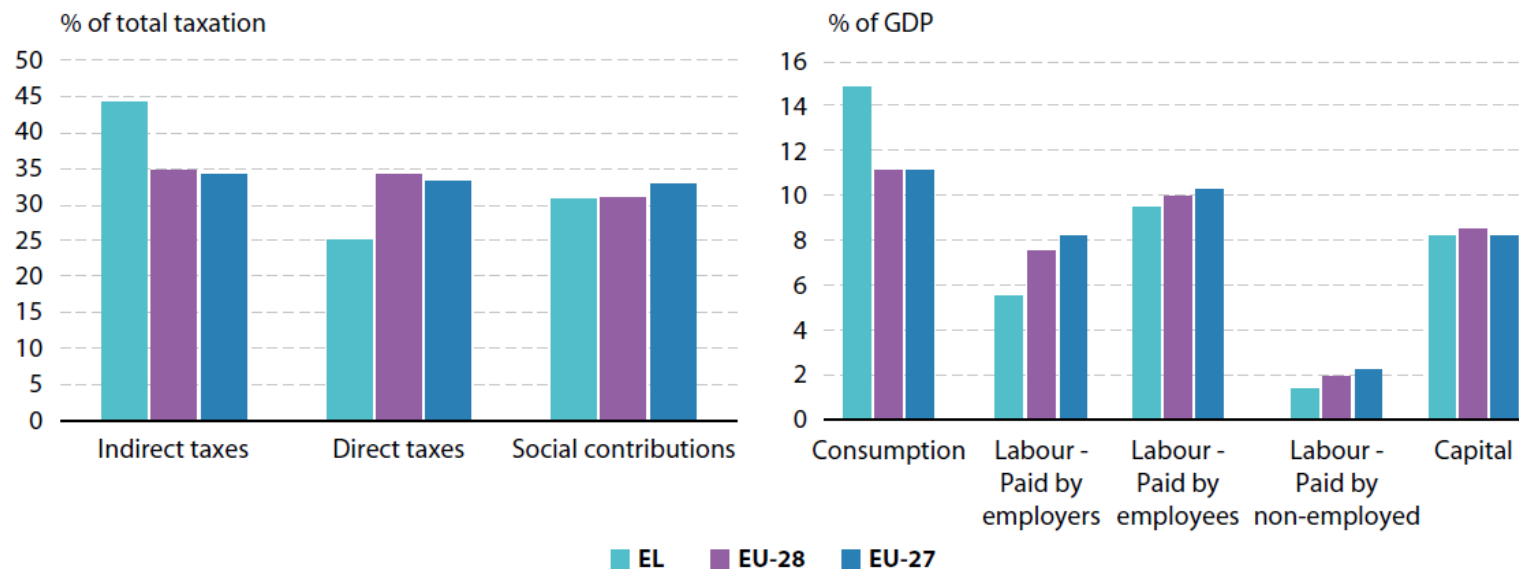
Πίνακας 5 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 79)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Κατανάλωση	14.7	14.0	13.0	15.1	15.6	15.6	16.1	16.4	16.4	17.9	17.7	17.9	17.7	19	-
Εργασία	38.2	37.5	34.4	35.9	35.3	39.8	38.6	37.0	37.6	38.0	40.4	40.4	40.3	5	-

Πίνακας 6 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην Ελλάδα κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 79)

Εικόνα 26 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην Ελλάδα, στην ΕΕ-27 και στην ΕΕ-28 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα])

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 79)

3.2 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-27

Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-27 περιγράφονται αναλυτικότερα από τους παρακάτω πίνακες.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Έμμεσοι φόροι	13.4	13.0	12.8	13.1	13.2	13.5	13.6	13.7	13.7	13.6	13.6	13.7	13.7	1915.0
ΦΠΑ	6.9	6.8	6.5	6.8	6.9	6.9	6.9	7.0	7.0	7.0	7.1	7.1	7.2	1001.8
Φόροι και δασμοί επί των εισαγωγών χωρίς ΦΠΑ	0.5	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5	76.7
Φόροι σε προϊόντα, εκτός από ΦΠΑ και εισαγωγικούς δασμούς	3.8	3.6	3.6	3.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.5	3.5	489.0
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.5	2.6	2.6	2.6	2.5	2.4	2.4	2.5	347.6
Άμεσοι φόροι	13.0	12.8	12.1	11.9	12.2	12.6	12.9	12.9	12.9	13.0	13.2	13.2	13.3	1850.6
Φόροι εισοδήματος	8.8	9.0	8.9	8.7	8.8	9.2	9.4	9.5	9.4	9.3	9.4	9.5	9.6	1345.0

φυσικών προσώπων														
Φόροι εισοδήματος επιχειρήσεων	3.2	2.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.6	2.7	2.7	2.7	371.4
Άλλοι φόροι	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.0	1.0	134.2
Κοινωνικές εισφορές	12.6	12.7	13.2	12.9	13.0	13.2	13.2	13.2	13.1	13.2	13.1	13.2	13.1	1829.9
Εισφορές εργοδοτών	7.3	7.3	7.5	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.3	7.3	7.4	7.3	1014.3
Εισφορές νοικοκυριών	5.3	5.4	5.6	5.5	5.6	5.7	5.8	5.8	5.8	5.8	5.8	5.8	5.8	815.7
Μείον τις μεταφορές κεφαλαίων	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	
Σύνολο	39.0	38.4	38.0	37.9	38.4	39.3	39.8	39.9	39.7	39.8	39.9	40.1	40.1	5595.5

Πίνακας 7 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 152)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κεντρική κυβέρνηση	48.3	47.5	45.9	47.2	46.5	46.2	46.6	46.6	46.5	46.2	46.4	46.1	45.9	2570.8
Περιφερειακή κυβέρνηση	6.7	6.7	6.7	6.3	6.4	6.8	6.6	6.6	6.9	7.3	7.3	7.4	7.5	419.7
Τοπική κυβέρνηση	10.3	10.2	10.2	9.8	10.4	10.7	10.6	10.6	10.6	10.5	10.4	10.4	10.2	572.3
Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης	34.3	35.2	36.9	36.3	36.2	36.0	35.8	35.8	35.5	35.5	35.3	35.5	35.8	2002.6
Θεσμικά όργανα της ΕΕ	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.6	0.5	0.6	0.5	0.5	30.0

Πίνακας 8 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 152)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κατανάλωση	10.9	10.7	10.6	10.8	11.0	11.0	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.2	11.1	1555.9
Εργασία	19.4	19.7	20.3	20.0	20.0	20.5	20.8	20.8	20.5	20.5	20.6	20.7	20.7	2892.5
Φόροι εισοδήματος από την εργασία	17.5	17.7	18.0	17.8	17.9	18.3	18.4	18.4	18.2	18.2	18.3	18.4	18.4	2574.9
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργοδότες	8.1	8.1	8.4	8.3	8.3	8.4	8.5	8.5	8.3	8.3	8.3	8.3	8.2	1146.4
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργαζομένους	9.4	9.6	9.7	9.4	9.5	9.8	10.0	9.9	9.9	9.9	10.0	10.2	10.2	1428.6
Καταβαλλόμενοι φόροι από μη μισθωτούς	2.0	2.0	2.2	2.2	2.2	2.3	2.4	2.4	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3	317.6
Κεφάλαιο	8.6	8.0	7.2	7.1	7.4	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.2	8.2	1146.2
Εισόδημα εταιρειών	3.3	2.9	2.2	2.3	2.5	2.5	2.6	2.5	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8	386.2
Εισόδημα από νοικοκυριά	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8	0.9	1.0	1.0	1.0	0.9	0.9	1.0	139.9
Εισόδημα αυτοαπασχολουμένων	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.1	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0	2.1	2.1	286.3
Απόθεμα κεφαλαίου	2.4	2.2	2.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.5	2.5	2.5	2.4	2.4	333.8

Πίνακας 9 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 152)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Περιβαλλοντικοί φόροι	2.4	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5	2.5	2.4	2.5	2.4	2.4	2.4	330.6
Ενέργεια	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8	257.5
Φόροι καυσίμων	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	
Μεταφορά	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	62.4
Ρύπανση και πόροι	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.09	0.08	0.09	0.09	0.08	0.08	0.08	0.08	10.6

Πίνακας 10 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 153)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Φόροι επί της περιουσίας	1.9	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.2	2.2		306.0
Περιοδικοί φόροι επί της περιουσίας	0.9	0.9	0.9	1.1	1.1	1.3	1.3	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2		169.0
Άλλοι φόροι στα ακίνητα	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0		137.0

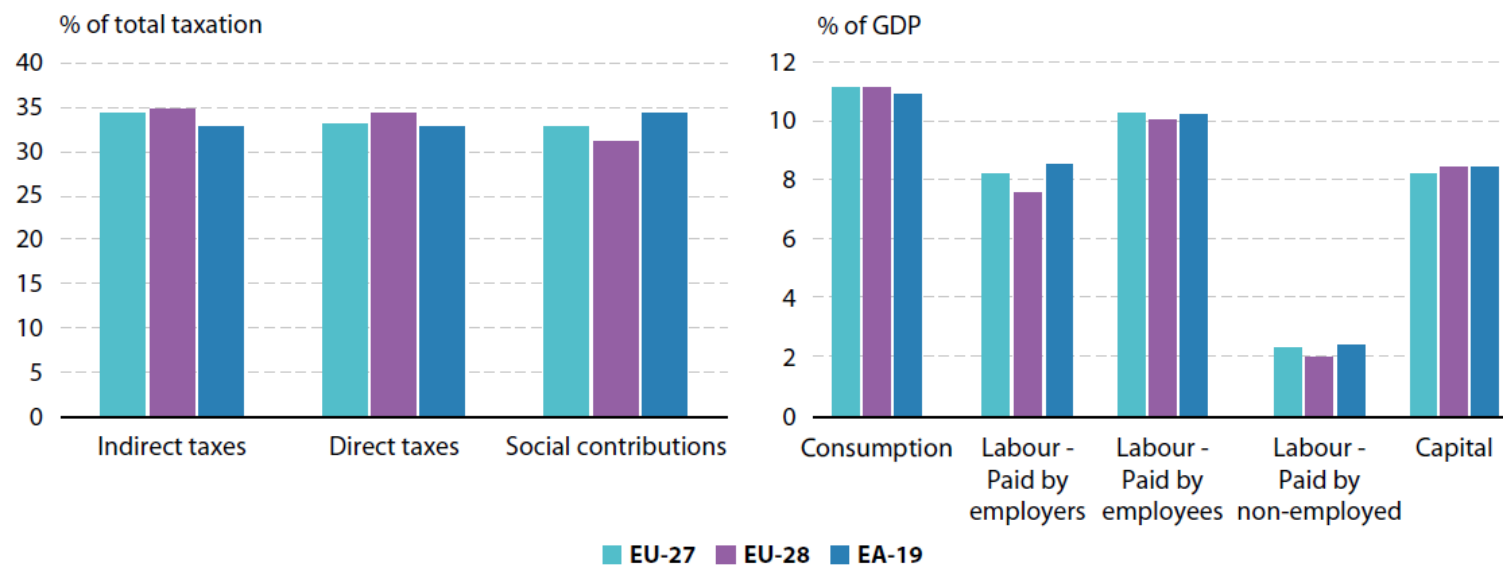
Πίνακας 11 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 153)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Κατανάλωση	17.0	16.5	15.8	16.4	16.6	16.6	16.7	16.9	17.1	17.2	17.2	17.3	17.4	-	-
Εργασία	37.7	37.5	37.0	36.9	37.3	37.9	38.2	38.1	38.1	38.0	38.1	38.2	38.1	-	-

Πίνακας 12 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην ΕΕ-27 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 153)

Εικόνα 27 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην ΕΕ-27, στην ΕΕ-28 και στην Ευρωζώνη-19 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα])

(πηγή: European Union, 2021, σελ. 153)

3.3 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-28

Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ-28 περιγράφονται αναλυτικότερα από τους παρακάτω πίνακες.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Έμμεσοι φόροι	13.2	12.7	12.6	12.9	13.2	13.4	13.5	13.6	13.6	13.5	13.6	13.6	13.6	2243.9
ΦΠΑ	6.8	6.6	6.4	6.7	6.9	6.9	6.9	6.9	7.0	7.0	7.0	7.1	7.1	1178.1
Φόροι και δασμοί επί των εισαγωγών χωρίς ΦΠΑ	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	80.6
Φόροι σε προϊόντα, εκτός από ΦΠΑ και εισαγωγικούς δασμούς	3.9	3.6	3.6	3.6	3.6	3.7	3.7	3.7	3.7	3.7	3.7	3.7	3.6	594.0
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.4	2.4	2.5	2.4	2.3	2.3	2.3	2.4	391.2
Άμεσοι φόροι	13.5	13.4	12.5	12.3	12.5	12.9	13.1	13.1	13.1	13.2	13.3	13.4	13.4	2207.7
Φόροι εισοδήματος	9.0	9.1	9.0	8.8	8.9	9.2	9.3	9.4	9.3	9.3	9.4	9.5	9.6	1576.7

φυσικών προσώπων														
Φόροι εισοδήματος επιχειρήσεων	3.2	2.9	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.6	2.7	2.7	2.6	432.7
Άλλοι φόροι	1.2	1.4	1.3	1.2	1.3	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	198.3
Κοινωνικές εισφορές	11.5	11.7	12.2	12.0	12.0	12.1	12.1	12.1	11.9	12.0	12.1	12.2	12.1	1995.5
Εισφορές εργοδοτών	6.6	6.8	7.0	6.8	6.8	6.8	6.8	6.8	6.7	6.7	6.8	6.8	6.7	1110.0
Εισφορές νοικοκυριών	4.9	5.0	5.2	5.1	5.2	5.2	5.3	5.2	5.2	5.3	5.3	5.4	5.4	885.5
Μείον τις μεταφορές κεφαλαίων	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	
Σύνολο	38.1	37.8	37.2	37.3	37.7	38.3	38.7	38.7	38.5	38.8	39.0	39.1	39.1	6447.0

Πίνακας 13 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 154)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κεντρική κυβέρνηση	55.4	54.0	51.7	53.3	52.7	52.7	52.8	53.2	53.7	52.9	52.8	52.4	52.3	3373.7
Περιφερειακή κυβέρνηση	5.7	5.7	5.9	5.4	5.6	5.9	5.7	5.7	5.9	6.3	6.4	6.5	6.5	419.7
Τοπική κυβέρνηση	9.5	9.5	9.7	9.3	9.7	9.9	9.9	9.8	9.7	9.7	9.7	9.7	9.6	617.1
Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης	29.0	30.3	32.4	31.6	31.5	31.2	31.2	30.8	30.1	30.5	30.6	30.9	31.1	2002.6
Θεσμικά όργανα της ΕΕ	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.6	0.5	0.6	0.5	0.5	33.8

Πίνακας 14 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 154)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κατανάλωση	10.7	10.5	10.4	10.8	11.0	11.0	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	1835.7
Εργασία	18.4	18.8	19.2	19.0	19.1	19.3	19.5	19.4	19.0	19.2	19.4	19.5	19.5	3220.5
Φόροι εισοδήματος από την εργασία	16.7	17.1	17.3	17.1	17.2	17.4	17.5	17.3	17.1	17.2	17.4	17.5	17.6	2897.0
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργοδότες	7.3	7.5	7.7	7.7	7.7	7.7	7.7	7.6	7.5	7.5	7.6	7.6	7.6	1246.0
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργαζομένους	9.4	9.6	9.6	9.4	9.5	9.7	9.8	9.7	9.6	9.7	9.8	10.0	10.0	1651.0
Καταβαλλόμενοι φόροι από μη μισθωτούς	1.6	1.7	1.9	1.9	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	323.5
Κεφάλαιο	9.0	8.5	7.6	7.5	7.6	8.0	8.1	8.2	8.4	8.4	8.5	8.5	8.4	1389.9
Εισόδημα εταιρειών	3.3	2.9	2.2	2.4	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.7	2.8	2.8	2.7	447.5
Εισόδημα από νοικοκυριά	0.9	0.9	0.8	0.7	0.8	0.9	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	186.1
Εισόδημα αυτοαπασχολουμένων	2.0	2.0	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	313.3
Απόθεμα κεφαλαίου	2.7	2.7	2.6	2.4	2.4	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8	2.8	2.7	2.7	443.0

Πίνακας 15 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 154)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Περιβαλλοντικοί φόροι	2.3	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5	2.5	2.4	2.5	2.4	2.4	2.4	389.4
Ενέργεια	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8	1.8	300.9
Φόροι καυσίμων	1.4	1.3	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	
Μεταφορά	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	76.5
Ρύπανση και πόροι	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.07	12.0

Πίνακας 16 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 155)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Φόροι επί της περιουσίας	2.3	2.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.6	2.6	2.6	2.5	2.5	411.0
Περιοδικοί φόροι επί της περιουσίας	1.2	1.2	1.3	1.4	1.4	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.5	1.5	247.0
Άλλοι φόροι στα ακίνητα	1.1	1.1	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	164.0

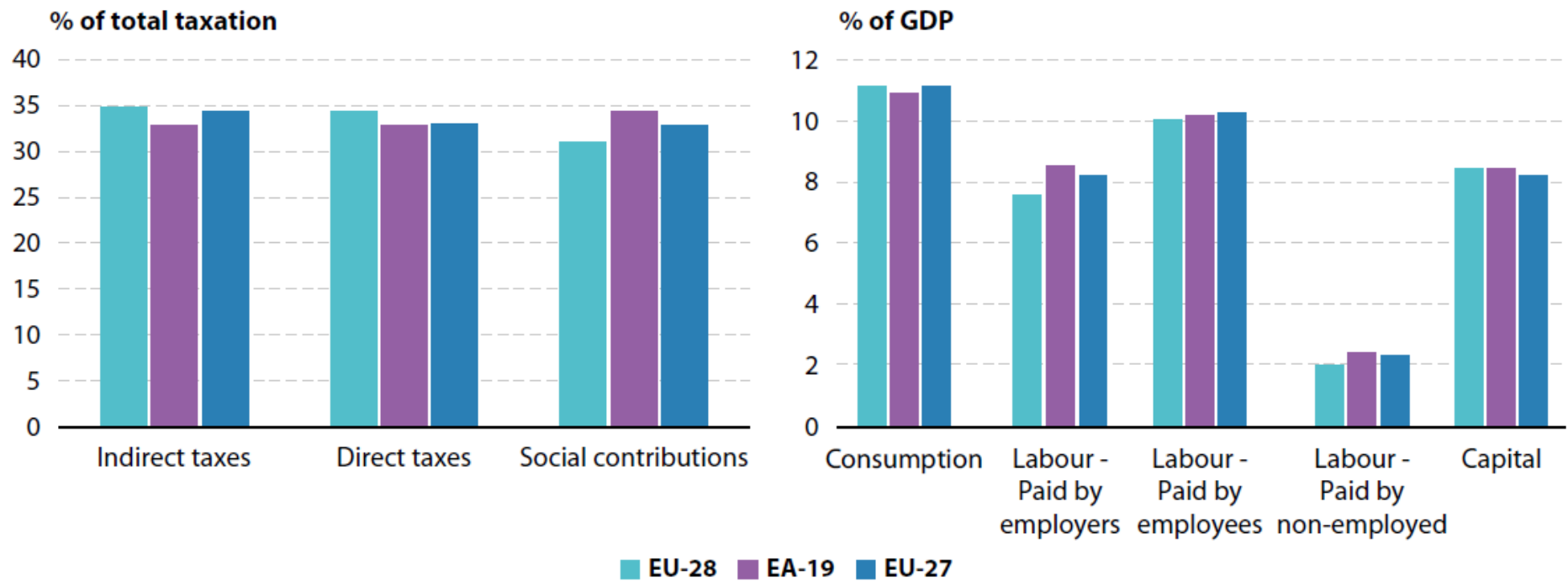
Πίνακας 17 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 155)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Κατανάλωση	16.4	15.9	15.4	16.0	16.4	16.3	16.4	16.5	16.7	16.8	16.9	16.9	17.0	-	-
Εργασία	35.5	35.7	35.3	35.2	35.7	35.9	36.1	36.0	35.7	35.9	36.2	36.3	36.2	-	-

Πίνακας 18 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην ΕΕ-28 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 155)

Εικόνα 28 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην ΕΕ-28, στην ΕΕ-27 και στην Ευρωζώνη-19 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα])

(πηγή: European Union, 2021, σελ. 155)

3.4 Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ευρωζώνη των 19 (ΕΑ-19)

Η δομή και οι πρόσφατες εξελίξεις των εθνικών φορολογικών συστημάτων στην Ευρωζώνη-19 περιγράφονται αναλυτικότερα από τους παρακάτω πίνακες.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Έμμεσοι φόροι	13.0	12.5	12.4	12.6	12.7	13.0	13.1	13.3	13.2	13.2	13.2	13.2	13.3	1589.1
ΦΠΑ	6.7	6.5	6.3	6.6	6.6	6.7	6.7	6.7	6.8	6.8	6.8	6.9	6.9	829.0
Φόροι και δασμοί επί των εισαγωγών χωρίς ΦΠΑ	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	63.2
Φόροι σε προϊόντα, εκτός από ΦΠΑ και εισαγωγικούς δασμούς	3.8	3.5	3.5	3.5	3.5	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.5	423.2
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	2.1	2.0	2.1	2.0	2.1	2.3	2.4	2.4	2.4	2.2	2.2	2.2	2.3	273.6
Άμεσοι φόροι	12.7	12.6	11.9	11.7	12.0	12.5	12.8	12.8	12.8	12.9	13.1	13.2	13.2	1580.3
Φόροι εισοδήματος	8.5	8.7	8.7	8.5	8.5	9.0	9.2	9.2	9.2	9.1	9.2	9.4	9.5	1137.4

φυσικών προσώπων														
Φόροι εισοδήματος επιχειρήσεων	3.2	2.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.4	2.4	2.6	2.7	2.7	2.7	319.7
Άλλοι φόροι	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	1.1	1.2	1.1	1.2	1.2	1.1	1.1	1.0	123.1
Κοινωνικές εισφορές	13.3	13.5	14.0	13.8	13.9	14.1	14.2	14.2	14.0	14.1	14.0	14.0	13.9	1659.3
Εισφορές εργοδοτών	7.7	7.7	8.0	7.9	7.9	7.9	7.9	8.0	7.9	7.8	7.8	7.9	7.8	934.6
Εισφορές νοικοκυριών	5.6	5.8	6.0	5.9	6.0	6.1	6.2	6.2	6.1	6.2	6.2	6.1	6.1	724.8
Μείον τις μεταφορές κεφαλαίων	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	
Σύνολο	39.0	38.5	38.2	38.1	38.6	39.6	40.1	40.2	40.1	40.1	40.3	40.5	40.5	4828.7

Πίνακας 19 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά είδος φόρου στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 156)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κεντρική κυβέρνηση	46.1	45.1	43.5	44.8	44.0	43.7	44.2	44.2	44.0	43.7	43.9	43.7	43.4	2 095.1
Περιφερειακή κυβέρνηση	7.7	7.7	7.6	7.2	7.4	7.8	7.6	7.6	8.0	8.5	8.5	8.6	8.7	419.7
Τοπική κυβέρνηση	8.9	8.9	8.9	8.4	9.1	9.3	9.2	9.3	9.2	9.1	9.0	9.0	8.9	431.2
Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης	36.9	37.9	39.6	39.2	39.1	38.8	38.6	38.5	38.2	38.2	38.0	38.1	38.4	1 855.7
Θεσμικά όργανα της ΕΕ	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	27.0

Πίνακας 20 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά επίπεδο κυβέρνησης στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 156)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
	Ως ποσοστό του ΑΕΠ													
Κατανάλωση	10.6	10.3	10.3	10.5	10.7	10.7	10.8	10.9	10.8	10.9	10.9	10.9	10.9	1300.3
Εργασία	19.5	19.9	20.5	20.3	20.4	20.9	21.1	21.1	20.9	20.8	20.9	21.1	21.1	2518.3
Φόροι εισοδήματος από την εργασία	17.6	17.9	18.3	18.1	18.2	18.6	18.7	18.7	18.5	18.4	18.5	18.7	18.7	2236.7
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργοδότες	8.3	8.4	8.6	8.6	8.6	8.7	8.7	8.7	8.5	8.5	8.5	8.6	8.5	1018.3
Καταβαλλόμενοι φόροι από τους εργαζομένους	9.3	9.6	9.7	9.5	9.6	9.9	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.1	10.2	1218.4
Καταβαλλόμενοι φόροι από μη μισθωτούς	1.9	2.0	2.2	2.2	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	281.5
Κεφάλαιο	8.8	8.3	7.4	7.3	7.6	8.0	8.2	8.2	8.4	8.4	8.5	8.5	8.5	1009.2
Εισόδημα εταιρειών	3.3	3.0	2.2	2.3	2.5	2.6	2.6	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.8	334.3
Εισόδημα από νοικοκυριά	0.8	0.8	0.7	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0	1.0	0.9	0.9	1.0	1.0	119.2
Εισόδημα αυτοαπασχολούμενων	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1	254.0
Απόθεμα κεφαλαίου	2.5	2.3	2.4	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.5	301.7

Πίνακας 21 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά οικονομική λειτουργία στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 156)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Περιβαλλοντικοί φόροι	2.3	2.2	2.3	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.3	280.0
Ενέργεια	1.7	1.7	1.7	1.8	1.8	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8	218.1
Φόροι καυσίμων	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	
Μεταφορά	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	53.0
Ρύπανση και πόροι	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.07	8.9

Πίνακας 22 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά περιβαλλοντικό φόρο στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 157)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ														
Φόροι επί της περιουσίας	2.0	1.8	1.8	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.3	278.9
Περιοδικοί φόροι επί της περιουσίας	0.9	0.9	0.9	1.1	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	151.0
Άλλοι φόροι στα ακίνητα	1.1	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	127.8

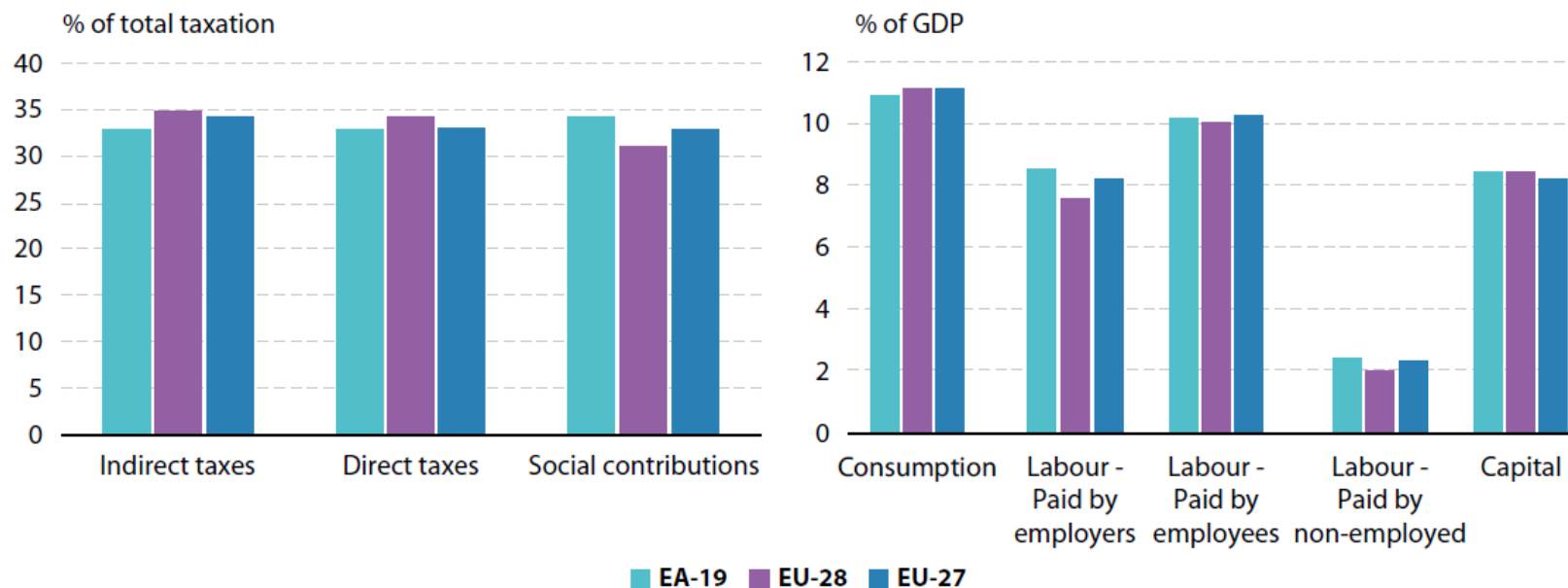
Πίνακας 23 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά φόρο περιουσίας στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 157)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Κατάταξη 2019	Έσοδα 2019 (σε δισεκατομμύρια ευρώ)
Ως ποσοστό του ΑΕΠ															
Κατανάλωση	16.4	15.9	15.4	15.8	16.1	16.1	16.2	16.4	16.5	16.7	16.7	16.8	16.9	-	-
Εργασία	37.8	37.7	37.2	37.2	37.6	38.2	38.5	38.6	38.4	38.3	38.4	38.5	38.5	-	-

Πίνακας 24 : Η δομή του φορολογικού συστήματος ανά τεκμαρτό φορολογικό συντελεστή στην Ευρωζώνη-19 κατά το διάστημα 2007-2019

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 157)

Εικόνα 29 : Τα φορολογικά έσοδα ανά βασικούς φόρους στην Ευρωζώνη-19, στην ΕΕ-27 και στην ΕΕ-28 κατά το 2019 (σε ποσοστό επί της συνολικής φορολογίας [αριστερό γράφημα] και σε ποσοστό του ΑΕΠ [δεξί γράφημα])

(πηγή : European Union, 2021, σελ. 157)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ΕΕ δεν έχει άμεσο ρόλο στη συλλογή φόρων ή στον καθορισμό φορολογικών συντελεστών. Το ποσό του φόρου που πληρώνει κάθε πολίτης αποφασίζεται από την εθνική του κυβέρνηση, μαζί με τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται οι εισπραχθέντες φόροι. Ωστόσο, η ΕΕ θέτει ένα γενικότερο πλαίσιο εντός του οποίου κινούνται οι εθνικοί φορολογικοί κανόνες, κυρίως στην έμμεση φορολογία, προκειμένου να διασφαλιστεί η ελεύθερη ροή αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων σε όλη την ΕΕ (στην ενιαία αγορά), να διασφαλιστεί η ισότητα μεταξύ των επιχειρήσεων (οι επιχειρήσεις σε μια χώρα να μην έχουν αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών σε μια άλλη) και τέλος να διασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν φορολογικές διακρίσεις σε βάρος των καταναλωτών, των εργαζομένων ή των επιχειρήσεων από άλλες χώρες της ΕΕ.

Η ενιαία αγορά επιτρέπει την ελεύθερη διασυνοριακή διαπραγμάτευση αγαθών και υπηρεσιών εντός της ΕΕ. Για να διευκολυνθεί αυτή η κατάσταση για τις επιχειρήσεις, και να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ τους, εντός της ΕΕ έχουν γίνει προσπάθειες από πολύ παλιά για ελάχιστη/μερική εναρμόνιση του ΦΠΑ των κρατών μελών. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συνεργάζεται επίσης με τις χώρες της ΕΕ για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των φόρων στις εταιρείες και στα εισοδήματα. Στόχος είναι να υπάρξει δικαιοσύνη, αποτελεσματικότητα και μακροχρόνια ανάπτυξη. Αυτό είναι σημαντικό για να διασφαλιστεί η σαφήνεια σχετικά με τους φόρους που καταβάλλονται από άτομα που μετακινούνται σε άλλη χώρα της ΕΕ ή επιχειρήσεις που επενδύουν διασυνοριακά. Αυτός ο συντονισμός συμβάλλει επίσης στην πρόληψη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Το 2019, τα φορολογικά έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέμειναν υψηλά σε σύγκριση με άλλες προηγμένες οικονομίες. Οι υποχρεωτικές πραγματικές κοινωνικές εισφορές και οι φόροι αποτελούσαν λίγο λιγότερο από το 50% του ΑΕΠ στα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το μεγαλύτερο μερίδιο εσόδων στην ΕΕ, το οποίο διεκδικεί η εκάστοτε κεντρική κυβέρνηση, είναι σταθερά υψηλό. Τα 10 τελευταία χρόνια, υπάρχει αύξηση του μεριδίου των άμεσων φόρων, συγκριτικά με τις κοινωνικές εισφορές και τους έμμεσους

φόρους. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα σχετικά μερίδια εσόδων από φόρους εργασίας, κατανάλωσης και κεφαλαίου παρέμειναν σταθερά τα τελευταία 5 χρόνια. Στην ΕΕ-27 το μεγαλύτερο μερίδιο εσόδων παρατηρείται στους φόρους εργασίας, και ακολουθούν οι φόροι κατανάλωσης και οι φόροι κεφαλαίου. Τα έσοδα της ΕΕ-27 από τους φόρους κατανάλωσης ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν ελαφρά το 2019, ενώ παρατηρήθηκε μικρή αύξηση του τεκμαρτού φορολογικού συντελεστή κατανάλωσης. Τα έσοδα από τους φόρους εργασίας ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δεν άλλαξαν το 2019. Τα έσοδα από τους εργαζομένους ήταν το κυριότερο μερίδιο του φόρου εργασίας, και ακολουθούσαν τα έσοδα από εργοδότες και από ανέργους. Επίσης, από το 2016 υπάρχει σταθεροποίηση των εσόδων από τα κεφάλαια.

Από την άλλη, στο ΑΕΠ, το μερίδιο από τα έσοδα των περιβαλλοντικών φόρων παρουσιάζει μια μικρή πτώση, ενώ οι φόροι ακίνητης περιουσίας έχουν αυξήσει το μερίδιό τους στα συνολικά φορολογικά έσοδα. Τέλος, μόνο 12 κράτη μέλη έχουν πληρωτέες πιστώσεις φόρου, και τα ποσά των πιστώσεων διαφέρουν αρκετά.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abuselidze, G., & Gogitidze, I. (2020). Tax policy for business entities under the conditions of association with the European Union: features and optimization directions. *E3S Web of Conferences*, 16(6), 13-31.
- Balios, D., Tantos, S., Eriotis, N. & Vasiliou, D. (2020). Effective Corporate Income Tax Rates to the Economies of the European Union in the Light of the Impact of the Economic Crisis in the Eurozone. *International Journal of Economics and Business Administration*, 6(1), 1-11.
- Brokelind, C. (2020). EU Tax Law and the Return of the Nation-State. *The European Union and the Return of the Nation State*, 139–164.
- Bustos-Contell, E., Climent-Serrano, S., & Labatut-Serer, G. (2020). Tax Incentives: An Effective Mechanism to Achieve EU Harmonization? *Journal of Business Accounting and Finance Perspectives*, 2(2), 1-13.
- Ciobanu, R., Popa, A. F., & Păunescu, M. (2021). The Impact of COVID-19 on the Tax Policy in the European Union. *CECCAR Business Review*, 2(7), 44–56.
- Dąbroś, W., & Kudła, J. (2020). The voting of EU members for common consolidated corporate tax base and the tax benefits. *Central European Economic Journal*, 7(54), 56–71.
- Delgado-Rodríguez, M. J., & De Lucas-Santos, S. (2021). Tax compliance, public spending and happiness in Europe. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 22(3), 577–591.
- Dubrovina, N. A., Neubauerova, E., Kolupaieva, I. V., Borysova, A. O., & Shabanov, R. I. (2019). Exploring The Nexus Between Tax Revenue Trends And Social Contributions Development In European Union Countries. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(29), 498–508.
- Dziemianowicz, R., & Budlewska, R. (2022). VAT revenues in 2008–2020: trends and challenges of Covid-19. *Ekonomia I Prawo*, 21(1), 85–102.

European Union (2019). *Taxation trends in the European Union*. Luxembourg: European Union.

European Union (2020). *Taxation trends in the European Union*. Luxembourg: European Union.

European Union (2021). *Taxation trends in the European Union*. Luxembourg: European Union.

Eurostat (2022). *Tax revenue statistics* [online]. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics [accessed 14/12/2022].

Garšvienė, L., Matuzeviciūtė, K., Mundrytė, A., & Ruplienė, D. (2022). The Impact Of The Tax Burden On Economic Growth: The Case Of Eu Countries. *12th International Scientific Conference "Business and Management 2022"*.

Gaspareniene, L., Kliestik, T., Sivickiene, R., Remeikiene, R., & Endrijaitis, M. (2022). Impact of Foreign Direct Investment on Tax Revenue: The Case of the European Union. *Journal of Competitiveness*, 14(1), 43–60.

Khasanova, S. S. (2022). Tax Policy And Its Features. *The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 4(5), 18-29.

Miskufova, M., Jencova, S., Korecko, J. & Juskova, M. (2020). Analysis of selected indicators of tax competition and tax harmonization in the EU. *Journal of Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 8(1), 123-137.

OECD (2022). *Revenue Statistics 2022: The Impact of COVID-19 on OECD Tax Revenues* [online]. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/8a691b03-en/index.html?itemId=/content/publication/8a691b03-en> [accessed 14/12/2022].

Scherleitner, M. (2020). *Should the EU implement a minimum taxation regime?* [Preprint].

Surugiu, M. R., Mazilescu, C. R., & Surugiu, C. (2021). Analysis of the Tax Compliance in the EU: VECM and SEM. *Mathematics*, 9(17), 21-35.